

SZURMÁK J. FIAI

arany-, ezüst-

drágakő-ékszer-üzlete Pesten,

Kivonat a nagy árjegyzékből:

minden darab

legfinomabb

3 próbás

azaz: 18 karatos aranyból.

Hiteles próbával ellátva.

Gyermek fülbevalók 1 ft. 70 krtól és felj.	12 evőkanál . . . . . 72 ft. — krtól és felj.
Fülbevalók gömbölyűek . . . . . 5 — — — —	12 kávékanál . . . . . 24 — — — —
Fülbevalók hosszúk . . . . . 7 — — — —	1 tejmérő . . . . . 7 — 50 — — — —
Keresztek . . . . . 2 — 50 — — — —	1 fűzőléc . . . . . 9 — — — —
Csatos . . . . . 1 — 20 — — — —	1 levelesző . . . . . 18 — — — —
Ing-gombok . . . . . 2 — 50 — — — —	Keresztek zománccsal nyakba . . . . . 1 — — — —
Női gyűrűk kövel . . . . . 2 — 50 — — — —	Emlék gyűrűk felírással . . . . . 1 — 25 — — — —
Női pecsétnyomó gyűrűk . . . . . 4 — — — —	Gyermek játékok . . . . . 1 — 75 — — — —
Karika gyűrűk . . . . . 3 — 50 — — — —	Óraláncok . . . . . 2 — 50 — — — —
Férfi gyűrűk pecsét nyomó forma . . . . . 5 — — — —	Karperczek . . . . . 2 — 50 — — — —
Nyakkendő tűk . . . . . 6 — — — —	Garniturok (Broche és függő) . . . . . 6 — — — —
Nyakkendő cserezet vagy metálhoz . . . . . 6 — 50 — — — —	Thea szűrők . . . . . 2 — 50 — — — —
Metállok . . . . . 6 — — — —	Csukor fogók . . . . . 4 — — — —
Melltűk (Broche) . . . . . 6 — — — —	Kereszteslési és bérmai emlékek . . . . . 2 — 50 — — — —
Garniturok (Broche és függő) . . . . . 15 — — — —	Só- és borstartók együtt . . . . . 7 — — — —
Karperczek . . . . . 18 — — — —	Gyermek evőeszközök tokban . . . . . 5 — — — —
Óraláncok rövidlek 24 — — — —	Varró eszközök . . . . . 5 — — — —
Óraláncok hosszúk 28 — — — —	Poharak . . . . . 7 — — — —
3 (13) próbás ezüstből.	
Mataillók felnyílós . 1 ft. 20 krtól és felj.	Csukor edények . . . . . 6 — — — —
Gyűrűk . . . . . 60 — — — —	
Csemegék . . . . . 60 — — — —	

Nehézebb arany és ezüsttárgyak, u. m. láncok, garniturok, evőeszközök, 6, 12, 24 személyre, a munka különfélése szerint, gyártási díron számítottak. A fantaszi-darabok, finom drágaköves tárgyak, Louis Laine legújabb rajzai után vannak dolgozva.

Cserénél, az arany vagy ezüst egyenlő finomsága mellett, csupán a munka fizetetik.

Kijavítások, ezimerek, betűk metszése kőbe vagy aranyba gyorsan eszközöltetik. — Saját használatunkra vásárlunk gyémántokat, gyöngyöket, zines követeket, ócska aranyat és ezüstöt.

Arany-ezüstpénzt, bel- és külföldi beváltunk a napi árfolyam szerint.

Vidéki megrendelések a szokott módon pontosan teljesítettek, és nem tetőző tárgyak másért becséréltek.

955 (10—12)

Heckenast Gusztáv könyvtár-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4-dik szám) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

A polgári

törvénykezési rendtartás

(1868: 54. t. cz.)

kérdések és feleletekben.

Szerkesztette

KNORR ALAJOS,

kőr- és váltóüggyvéd, a kir. i. tábla fogalmazója stb.

A mult országgyűlés működésének egyik legszebb eredményét képezi a polgári törvénykezési rendtartás. Intézkedési korszerűek, szabatosak és általában olyanok, melyek az előrehaladt jogtudomány kívánalmainak megfelelnek. Megszüntettek általa az eddig fennállott törvények, ideiglenes rendszabályok és rendeletek; a bíróságok mikénti alakítása rendeztetett; a peres eljárás új alakot nyert, a bizonyítás, biztosítás, jogorvoslatok alkalmazása, ugy a végrehajtás körüli eljárás szabályoztatott, és az örökösödési ügyek kezelése is rendeztetvén, mind ezek tekintetében tett intézkedések olyanok, melyeket mint denkinél tudni szükséges. És bárha a törvény a leghatározottabb intézkedéseket foglalja magában, annak kitételei sokkal nehezebbek, mintsem hogy azokat a közelében mindenkinél könnyen felfogni lehetne.

E mű célja ezen törvényt könnyen felfoghatóvá és érthetővé tenni, és ezt a szerző által vélt elérhetni, hogy a törvényeket kérdések és feleletekbe alakítva át, annak megtanulását könnyítse.

A szerző e tekintetben célját teljesen elérte, részint az által, hogy a törvénykezési rendtartásban felmerülő minden esetre a feleletekben határozott választ ad, másrészt azért is, mert modern a ugynevezett catechikus, általánosan elismert — könnyű és e mellett inkább közelében előforduló kitételekkel él.

A mű 945 kérdés és feleletet foglal magában, melyekben számos a törvény szelleméből merített meghatározások is foglaltatnak, s ezek a t. cz. egyes felelet világosokká és tisztán érthetőkké teszik, és ezért nélkülözhetlen segédanyag leendő minden honpolgár, s különösen az ügyvédi vizsgára készülő tanulók számára; miért is méltán ajánlható a t. cz. közönség figyelmébe.

(1—3)

S-rét 204 l. Ára füzve 1 ft. 20 kr.

Az osztrák-magyar államokban semmiféle verseny által eddig tul nem szárnyalt, — s az iparmű-kiállításokon áruzeikkeknek szilárdasága, jóság s olesósága végett a nagy ezüst jutaloméremmel kitüntetett

Fogl E. cs. kir. udvari szállító

első és legnagyobb

vászonárúk- s kész fehéreneműek

gyári főraktára Bécsben,

Kärntner-
strasse
Nr. 27.

„zum
Erzherzog
Karl.“

Eckgewölbe der Himmelfortgasse

elad és szétküld bárhová levélbeli megrendelésekre, készpénz beklüde vagy postai utánvét mellett — alább következő leszállított ársorozat szerint teljes jótállással, s tetemesen olcsóbb áron mint az oly magasztalt vegkiarustások alkalmával. A háború által a külföldre való kivitel lehetetlené tetévtvén, s hogy gyáram működését félbeszakítani ne legyen kénytelen, s hogy felhalmozott roppant készletem eladása által gyáram s munkásaim fenntartására minél több pénzforrásokhoz juthassak, ajánlom alább következő leszállított árat

- ### a t. cz. értelmiség!
- szives figyelmébe
- 1 tucat **vászonsebkendő** 1.50 2 ft., nagyobbak s finomabbak 2 1/2, 3 1/2, 4, 5, 6, 7, 8, 10 ftig.
  - 1 tucat **ezsna-batiz-zsebkendő** 5, 7, 9—10 ftig a legfinomabb.
  - 1 tucat **asztal-vagy törökfőző-kendő** 5, 6, 7—9 ftig damasz.
  - 1 **vászon asztal-készlet** 6 személyre (1 abrosz ahoz illő 6 kendővel) 5, 6, 8—10 ftig.
  - 1 **vászon asztal-készlet** 12 személyre (1 nagy abrosz ahoz illő 12 kendővel) 10, 12, 16—20 ftig.
  - 1 **vég 30 rőf szines agyemüre** való 7, 8, 9, 10—12 ftig.
  - 15 **rőf szines matracz-eszivat** 2 matraczra 5, 6, 7—8 ftig, egy rőfös s legnehezebbtelé.
  - 1 **rőf 1 1/2 rőfös butor- vagy matracz-eszivat**, rőfe 75—90 kr.
  - 30 **rőf agyemüre** való fehér eszivat 9, 10—12 ft. darabja.
  - 30 **rőf kezi fonalvászón** fehérített, s fehérített dupla ezsna 7.50, 9.50, 11, 13—15 ftig.
  - 1 **vég 30 rőf 1/2 szles rumburgi vászón** 12, 13, 15—18 ftig.
  - 1 **vég 38 rőf kreasz vagy gazdasági vászón** 14, 16, 18—20 ftig.
  - 40—42 **rőf kitünő fakacs vászón** finom agyemüre vagy 12 db. női inghez 14, 15, 18, 22—24 ftig.
  - 1 **vég 48 rőfös belga vászón** 22, 25, 30, 35 ftig kitünő minőségű.
  - Gallérok**, legújabb forma 1 tucat ára 2, 3—4 ftig (a nyakterjelme megkivántatik.)
  - Rumburgi vászón férfi ingek** (a nyakterjelme megkivántatik 2, 3, 4, 5, 6 ft. a legjobbak.

Magyar királysági levélbeli megrendelések készpénzbeklüde vagy postai utánvét s teljes jótállás mellett a leggyorsabban eszközöltetnek.

946 (9—12)

E. Fogl, k. k. Hoflieferant Wien,

Kärntnerstrasse Nr. 27.

50 ft. erejéig vásárlóknak egy kitünő szép asztalterítő s nadragra való gyapjukelme ráadásul adatik.

Bizonyítvány.

Alólírott, — ki falun lakom, hol lehet legtöbb különbféle betegségben sinlöket, de különösen köszvényben szenvedőket látni. A köszvény ellen többféle szerket szoktak az abban szenvedők használni minden siker nélkül. Látván ezeket, az ugynevezett köszvény-vásznat ajánlottam nekik; mi általam hozott meg Pestről Török József gyógyszerésztől, s felragasztás után mindazok, kik ezen köszvény-vásznatom használták, tökéletesen kigyógyultak. Sőt alólírott, hűtés miatt hallábára több hetek eltelteig nem alhatott, egyba kellettven fektüdni egész az ideig, míg a köszvény-vásznat meg nem hozatta, 80 nap mulva a felragasztás után az egész köszvény bámulatára templomi és iskolai szolgálatomat végeztem, végzem jelenleg is. Ezen köszvényben szenvedő embertársaimnak mint sikeres gyógy-szert lelkiismeretesen ajánlom.

1001 (1—3)

Kelt Teszesen, szept. hó 8-án 1870. Szöllösi István, ref. néptanító.

9-ik szám. Tizennyolezadik évfolyam.

Pest, február 26-án 1871.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.

Csupan Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupan Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetőleg: Egy négyszer hasábozott petit sor, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri igtatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasenstejn és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden igtatás után 30 krajczár.

Thiers.

„L'état c'est moi!“ „Az állam én vagyok!“ mondá XIV-ik Lajos, mikor hatalma tetőpontján állott. Udvaroncza bámulták, az utók kinevette érte. Nincs az a despota, a kinek akaratjára határozó befolyással ne lenne azon nép akaratja, melynek, azt véli, nyakára nőtt.

Vannak időszakok a nemzetek életében, mikor a nép csakugyan nem egyéb, mint egy „pigra massa“, mely saját elhatározásából már alig képes tette s rábizza magát oly szellemek akaratára, a kiket a tömegem felül állóknak ismer. Ily időszak teremtett a demokrata Athénben Periklest, a sokuralmu

Thiers elnöklete alatt mondatott ki a törvényhozó testületben, az ősz államférfi meglehetősen rezervált állást foglalt. Nem vállalt tárczát a nemzeti védelem kormányában, távol tartózkodott a közügyektől s csak akkor lépett ismét előtérbe, mikor a külhatalmakat interventióra akarta birni Franciaország érdekében. Béntazta az európai udvarokat. Tudjuk, hogy sikertelenül. Tudjuk azt is, hogy ez nem az ő hibája, de az udvaroké. Akkor visszavonult ismét s most ujra előtérbe helyezé a nemzet bizalma, s a mennyiben a lesújtott Franciaországnak ez időszert meg üneltározási

joga van, az jóformán most mind a „kis Thiers“ kezébe van letéve.

Thiers sokkal feltünőbb alakja az ujkor történetének, melyet nemcsak megirt, de megcsinálni is segített, semhogy életrajzát bőven kellene közölnünk. A „Vasárnapi Ujság“ olvasói körvonalaiban különben is ismerhetik e lap 1863-ki folyamából, s azért ez alkalommal rövidben emléksznük meg multjáról, melynek hű visszatüközésére nem egy hirlapi cikk, de egy könyv is alig lenne elegendő.

Thiers Lajos Adolf 1797. ápril 16-kán Marseillesben született. Atyja szegény lakatos mester volt, anyja pedig egy elszegényült család sarja. Az eszes gyermek az iskolában hamar kitént s 18 éves korában az aix-i akademiára ment a jogot tanulni s itt ügyvédé lett. 1821-ben egy barátjával, Mignetvel Párisba utazott, mint hirlapíró szándékozván értékesíteni a történelmi és közgazdasági téren gyűjtött ismereteit. Hanem e szándék kivitele eleinte sok akadályba ütközött. Rá kellett magát szánnia a szépirodalomra. Csak mikor Manuel képviselővel megismerkedett, sikerült bejutnia az akkori legtekintélyesebb szabadelvű hirlap, a „Constitutionnel“ szerkesztőségébe. Ez állásában, kivált midőn a „francia forradalomról“ szóló tiz kötetes történelmi művét is befejezé (1825-ben), csakhamar egyik szövője lett a szabadelvű pártnak. Az a metsző kritika, melylyel Thiers a politikai meggyöződésével ellenkező Bourbon uralmat üldözé,

THIERS.

Ily időszak állt be Franciaországban. A nemzet ereje megtörött, önbizalma megingott, a fele ország mellére idegen hadak szuronyai szegezvék, — egész Gallia egy ember felé néz, abba veti utolsó reményhorgonyát, megbizik abban, a mit tesz s követi föltétlenül, bizton, hiven, hogy megmenti, a mi még menthető.

Ez az ember Thiers. Ő több joggal mondhatja ez idő szerint: „La France c'est moi“ „Franciaország én vagyok“, mint ama dolyfős király.

Az utolsó események alatt, a császári dynasztianak mult év szept. 4-kén történt de-tronizációja óta, mely

még nagyobb befolyásra jutott, a mint 1830-ban a republikánus érzelmű Carrel-lel „National” cím alatt egy új hirlapot indított.

Ez időbeli ered azon mondása, mely anyyira jellemzi az alkotmányos monarchiát, hogy azóta minden tankönyvbe felvétel: „le roi régne, mais ne gouverne pas,“ „a király uralkodik, de nem kormányoz.“

Azon idő, mikor közvetlenül sikra léphetet elveit, nem hagyott sokáig várokozni magára. Mikor a pap- és zsnok-uralmi Polignac-miniszterium államesinyt kísérte meg: akkor jelentek meg a „National” hasábjain a szabadelvű párt azon heves tiltakozásai, melyekkel a júliusi forradalom kezdődött. Thiers elég bátor volt először irni alá nevét. Midőn 1830. júl. 28-án hallá, hogy ezért elfogatását elhatározták: Montmorencybe menekült, nem lévén jelen a kitört forradalomban, mely oly hamar véget vetett egy roskadozó trónnak. De pár nap múlva visszatért Párisba, s július 31-én már szónoka volt a küldöttségnek, mely a városházán fölajánlta a trónt Lajos Fülöp orleans hercegnek.

A júliusi dynastia megalapítása jó részben Thiers műve lévén, a dolgok új alakulásával gyönyörű tere nyílt az ifjú hirlap-iró szép tehetségének. Már Broglie herceg alatt államtanácsos s a pénzügyminiszterium vezértitkára lett, s midőn Lafitte 1830. novemberében a miniszterium élére jutott, Thierst államtitkárrá nevezte ki. Lafitte öt hó múlva leköszönt, s akkor ő is benyújtá lemondását, de fenntartá jó viszonyát a júliusi királysággal.

Aix városa megválasztá képviselőjének s itt kezdődik parlamenti pályája, melyen, a kezdet nála nem csekély nehézségeinek leküzdése után, hamar kifejlett mind szónoki tehetsége, mind gyors és éles ítélő-tehetsége.

Midőn 1832-ben Perrier miniszter halálával Soult alatt részben új közigazgatási rendszer vergődött érvényre, — Thiers elnyeré a belügyi tárczát, de azt ugyanazon év végén a kereskedelmi s a közmunka-miniszterium tárczájával cserélte fel.

E minőségében rendkívüli tevékenységet fejtett ki. Elősegíté a kereskedelmet és ipart, építetett vasutakat, emeltetett monumentális épületeket, különösen olyanokat, melyek a francia fegyverek dicsőségét hirdetik, mint a Vendome-szobor és a l'Étoile-diadalív. De Páris megerősítését, bármennyire szívén fekdült is, még ekkor nem vihette keresztül.

1833-ban a miniszterium beadta lemondását. De Thiers két hét múlva újra belügyér lett s az maradt egész 1836. február haváig. Ezen időre eső hivataloskodása alatt oly események történtek, melyek egész jövő pályájára irányadók lettek. A tulzók háborújai nem akartak véget érni. Fieschi 1835. júl. 28-án valami mitrailleur-szerű löszkővel rá lött Lajos Fülöp királyra és fiaira. Thiers solidaritást vállalt azon törvényekért, melyek meg akarták szorítani a sajtót s új eljárását behozni az esküdtsekek körül. Ezáltal viszonya a republikánus párthoz nagyon megszilárdult. Thiers ennek ellensúlyozására az alsóbb osztályokat akarta érdekelben elmozdítani. De a „just milieu”-király csak a középre boldogulását viselte szívén s Thiers javaslatait elfogadni vonakodott, mi ennek lemondását vontá maga után.

Az új kormányzat beállta után két héttel Thiers újra miniszter lett, még pedig elnök-miniszter, a külügyek tárczájával. Erélyes külpolitika üzése által akarta megnyerni a kedélyeket s egyuttal megtörni a király személyes uralmát. Tunisnak pártját

fogta Törökországellen, Krakkónak az északi hatalmak ellen s Izabellát fenntartá Spanyolországban a karlisták ellen. Ez utóbbi téves lépés buktatta meg a miniszteriumot 1836. aug. havában.

Thiers ekkor Olaszországba utazott s hosszú időre lemondott a közpályáról. De 1838-tól oly erők ellenzékét képezett a Molé-miniszterium ellen, hogy az 1839-ben lemondani kényszerült. Hasonlókép járt 1840-ben az erre következett Soult-miniszterium is.

1840-ben újra a Thiers-miniszterium vevé kezébe a közügyek vezetését. Thiers ekkor nagy hangon szólalt fel az egyiptomi alkirály függetlensége mellett, telve levén azon eszmével, hogy innen kell sakkban tartani az angolok keletindiai terjeszkedését. De a többi négy nagyhatalomra e kihívó hang nem tette meg a kellő hatást. Franciaország mellőzésével kimondották, hogy Mehmet Ali örökösén megtartja ugyan az alkirályi trónt, de az elfoglalt török tartományokat s a csellel elfogott török flottát a sultánnak vissza köteles adni. Franciaországot e diplomaciai vereség egészen kihozá hidegverésűségéből. Ekkor adá ki Thiers a jelszót: „A mi Syriának a Rajna mellett van!” Reorganizálván a hadsereget és hajóhadat, *erődökkel vétél körül Páris*, s éleszté a nemzetben a természetes határok utáni vágyat. Lajos Fülöp azonban megretent a háboru eszméjétől, s 1840. októberben elfogadá a miniszteriumnak e miatt benyújtott lemondását, annak programjából csak Páris megerősítését fogadá el s Guizot-t bizta meg a viszonyoknak békésebbé hangolásával.

Thiers újra visszavonult. Beutazta Német- és Olaszországot s gyűjté az adatokat két monumentális munkához. Később újra ellenzékét képezett Guizot-val szemben s meg is buktatta, mire kitört a februári forradalom, mely az Orleansok elűzését vontá maga után.

1848-ban a nemzeti gyűlésben a socialistáknak és bonapartistáknak rettegett ellenük, s a „vár-grófk”-nak vezetett mérsékelt pártnak egyik vezére volt. Mint ilyen, nyíltan felszólt az Orleansok visszahívására mellett.

Az 1851. decz. 2-ki államesiny ő reá is végzetes lett. Napoleon Lajosnak egyik legelkeseredettebb ellensége lévén, előbb becsukott, később száműzetett. Egy ideig Angliában, Svájcban és Felső-Olaszországban tartózkodott s a „Consulatus és császárság történetének” befejezésével foglalkozott.

E nagy munka 20 kötete 20 emlékszo-bornál ékebben fogja hirdetni Franciaországának és e korbéli történetirójának dicsőségét!

1863-ban a szabadelvű párt felhagyott a passiv ellentállással III. Napoleon császársága ellen. Thierst Páris egy kerülete képviselőjének választá. A nagy államférfi mély tudománya, éles ítélőtehetsége és megrázó szónoki ereje a mennyi bátorságot és új erőt öntött a szabadelvű ellenzékbe, épányira gyengíté a császári kormányt s nem egy álmatlan éjet okozott Franciaország zsnorkának.

Thiers legújabbban ellensége volt a Németországellen intézendő háborunak. Tudta, hogy Franciaország erkölcsi és anyagi erejét elfojtá a császárnál kezdődő s ezredesnél és departement-préfektnél végződő gazemberek; tudta, hogy a gyilkoláson alapult, csalással és ámitással fenntartott uralom végveszélybe dönti az országot, ha magával tudja sodorni. Ezt ő meg akarta akadályozni s 1870. márcz. 18-án a béke mellett egy hatalmas beszédet tartott, mely

ritkítja pártját a parlamenti szónoklatok sorában.

Jól látott! De nem birta megakadályozni a bryareus-karokkal megindított gépet.

Cassandrája lett országának, kinek átka volt, hogy igazat jósoljon, de ne higy-jék el.

Most a kiontott vér-özeán megtanítá a nemzetet, hogy Cassandra igazlatásában hinnie kellett volna.

Franciaország most a megtagadott lát-nok kezébe tévé le sorsát.

A szülői házról.

(Deczember 1870.)

Nem rég voltam otthon, s ismét haza vágyom. A jó szülőt, testvért magam előtt látom A kicsiny szobában. Édes apám olvas, a leánykák kötnék, Igy telnek órái az unalmas estnek A tél zord szakában.

Az udvart, a kertet vastag hó takarja; Csendes a föld álma, rég elhangzott zaja A vig, meleg nyárnak. A ház bator öre alszik odujában, Üresen áll fészke az eresz aljában A hü fecske-párnak.

Ott van most az élet a meleg kályhában, Ropog a tűz, lángol, míg a gerendában A szü lassan örül. A vén fali-óra közbe-közbe ketytyen, Az öreg kályhával beszélgetnek ketten Elmúlt jó időről.

Midőn még a háznál kis gyermekek voltak, Volt lárama, zaj, játék, nevettek, daloltak; Vége van már annak!... Midőn együtt ültek évek előtt nemrég, Népes volt az asztal, ha nem is jött vendég; Most fél aunyin vannak.

Nem egy vihar rázta a kis család fáját, Elvonta fölötte gyilkoló kaszáját, Öle, pusztított, sértett. Bár eljött az idő csoda balszámmal, Gyógyított, de még sem vihette magával A sebet, mely vézett.

Nehéz gondtól öszült jó öreg apának, Most is nyomja lelkét az a fájó bánat: A hü nő emléke. Oh hisz a családnak fénylő koronája, Melytől ékes volt az öreg ifjusága, Sirba van már téve.

Csak ott zajg az élet, a tűz a kályhában. Két árva leánya dolgozgat magában. A szü lassan örül. A vén fali-óra közbe-közbe ketytyen, A öreg kályhával beszélgetnek ketten Elmúlt jó időről.

W. Rajka Teréz.

A szajna-balparti Páris.

IV.

Páris utcái közül egyik sem gyakorol az idegenre oly hatást, egyiksem képes anyyira feltüntetni e világváros páratlan nagyszerűségét, mint az az utcasor, mely a strasburgi pályaudvarnál kezdődve, előbb mint Boulevard de Strassbourg, majd B. de Sebastopol, du Palais névvel, s végre mint B. St. Michel a csillagdnál végződve, Páris északdéli irányban futja át. Pompa s izlés, gazdagság s művészi csiny vetekednek e gyönyörű házsoroknál, melyek tarka változatossága, az egésznek imponans keretében, sokkal kellemesben hat a nézőre, mint a Rue de Rivoli egyenlő, bár izléstelen mintára épült palotáival. Ez egyformaság fúraszt, míg a változatos alakzatok s arányok, melyekkel az említett boulevardoknál az ember lépten-nyomon találkozik, a szemet s figyelmet folytonosan foglalkoztatják. Ez utcasorok egyike a Boulevard St. Michel

minket e helyen annyiban érdekel, a meny-nyiben ez utca választja el a Pantheon városrészt a luxembourgitól, s ha átlépünk e széles uton, tovább haladhatunk szajna-balparti utcánkban.

De mielőtt a Luxembourg városrészt bel-jébe folytatnók utunkat, álljunk meg e vá-laszuton, s futtában, hisz csak átkelőben vagyunk, nézzük végig vezetésességét. Mindjárt északi végén a párisi szigetel összekötő St. Michel hiddal szemben emel-kezik a hasonnevű utca sarkán körülbelöl egy tized előtt épült St. Michel szökőntja, mely kolosszális arányaival a környeztet nagyszerűségéhez méltón önti vizét az alantí medenczébe. Émü a napoleoni nagyság dieső-tésére lön emelve, s az emlékezetes „N” és a császári sas a feliratú tábla nélkül is sző-ltak a nézőhöz, sőt annál többet is mondtak — legalább a párisiak hite szerint, kik a sárkányt legyőző s rajta diadalmkodó 17 láb magas Szt. Mihályban czélzást vélték találni a köztársaságnak a caesarismus ál-tali legyőztetésére, III. Napoleon diadalára a respublika felett. Vajjon a dolgok mai álla-potában következetes marad-e a párisi nép e magyarázathoz, s következtetésében nem fogja-e követelni, hogy már most, minden szentek és szent históriák első-rnyilködésére — a sárkány kerekéjk felül, Szt. Mihály pedig adja be a derekát. Ha nem is a mythologia, de a jelkép szempontjából igazuk volna, s talán nem is nézne a dolog olyan rosul ki, mint az ember hinni haj-landó. Különbzen az egész mű magán hordja a második császárság bélyegét, mely min-den rendszer és iskolától függetlenül, a ha-tást hajhászta minden alkotásaiban, tömeg-gel akart imponálni, a szépségnek hiányát a nagyszerűvel takarta. Ezért van Párisban az új épületek közt oly sok monumentális, azért oly kevés valódi szép; nem az alak, az arány szől itt hozzá, hanem az anyag és a tér, mely mellett amaz háttérbe szorul.

Tovább haladva a széles boulevard pa-lotaszerei épületei közt, e fényes környeztet sajátoságos ellentétéként látunk egy rács-ozattal gondosan bekerített kert zöldjéből ősrégi romokat néma elhagyottságukban előtűnni. A régi Lutetia egyetlen marad-ványa ez, egy más kor gyermeke hallgatva tekint a körülte szibongó utcaí zaja, azok a napok, melyek ezredéves falait vig zajjal látták megnepecsülni, rég, nagyon rég eltel-tek; e pár kö itt maradt, — ki tudja hol s mire szolgál a többi — talán a mellette fekvő házak fala, talán a szomszéd Sorbonne vette magába e klasszikus köveket, vagy épen járdát építettek belőlük, melyet ma demokratikus egyenlőségben tapos minisz-ter és suszterinas, pap és katona, republi-kánus és orleanista. Pedig e kövek egykor fényes, magas czélokra szolgáltak, a Vilmo-sokénál valamivel régibb datumu római-császárságnak volt itt székhelye, palotája, melyből ma a Julian-ról nevezett fürdő-helyi-ségeken kívül, melyekről e romok nevüket is nyerték (Thermes de Julian), nem sok maradt a régmúlt nagyság emlékének di-csősítésére. Ez egykori Caesar-palota építő-jének Constantin Chlorust tartják, — bizo-nyos, hogy Julian (a hithagyó), midőn 360-ban Kr. u. katonáitól császárrá választatott, ide tette székhelyét s ebben utódi, sőt a római birodalom bukása után a frank királyok közül is többen követték, míg utóbb a Cité-szigetet választották a frank uralkodók tar-tózkodási helyükül, itt nagyobb biztonság-ban voltak népük s az ellenséggel szemben. A szajna-balparti palota azután a legkülön-félébb tulajdonosok kezén ment át s a legkü-lönbözőbb czélokra szolgált. A Cluniacziak hatalmas rendje 1340. táján megvásárolta

s kolostort építtetett e helyre; a ma is ily név (Hôtel de Cluny) alatt fenálló középkori festői épület, goth ékítményeivel, tornyaival a XV. század végén épült s ily meta-morphozis után sem maradt hű eredeti ren-deltetéséhez — hol királyok lak- és mulató-helyéül szolgált, hol vándor színészek mut-atványainak színteréül, volt apáca-kolostor s a nagy forradalom alatt Murat klubbjának gyűlhelye. 1833 óta muzeumná lett átalakítva Sommerard régiségbuvár által, kinek holta után az állam vette meg; s ha a muzeumnak a különfélések összegyűjtése, az ellentétek összehasonlítás általi feltün-tetése csakugyan czélját képezi, történe-ténél fogva a Hôtel de Cluny-nél alkal-masbat alig lehetett volna találni, itt van heterogen elem, van különfélések elég: apáca-kolostor s jakobinus-tanya! kell-e ennél több?

Vessünk egy futó pillantást a balkéz felől emelkedő Sorbonne-ra. Régi idők óta a párisi theologiai kar, s ma is a párisi aka-démia főszékhelye ez. Sorbon Róbert ala-pítá a XIII. század közepén; ma is fenálló épületei, a kupolás templommal, melyen Párisban először nyilvánult a római szt. Péter-templom befolyása, a híres Richelieu bibronoknak köszönheti, kinek síremléke e templom főszékhelye, míg ugyanó a fran-czia akadémiában oly művet hagyott örö-kül hazájának, mely az általa okozott nyo-morból és szerencsétlenségéből sokat képes feledtetni; ha millióinak bölcsője nem is volt tiszta, azzá tette koporsójuk, — mit a nemzetől rabolt, visszaajándékozta. Ez is érdem!

A szt. Mihály boulevard, a szt. Lajos lyceum hatalmas épülete mellett elhaladva, a luxemburgi kerthez vezet. Ha már itt va-gyunk, nézzünk be ide is, s ismerkedjünk meg Páris egyik fő nevezettségével, a Lu-xemburg-palotával, mely gyűnév alatt há-rom külön és önálló részszel találkozzunk; ezek a senatus palotája, a Luxemburg-muzeum és kert. A jelenleg is fenálló palota Medici Mária parancsára épült a XVII. század elején s emlékeztet Flórencz híres épületére, a Pitti-palotára; ez ugy, mint amaz, magán hordja a várépítkezések befolyásának jellegét, mely átalában az e korszakbeli olasz s utánok a franciaia épít-kezéseket is jellemzi. E palotának története egy lap Franciaország történetéből, s bár multa s névre a Louvre-ral nem versenyez-het, de mindjárt utána sorakozik s magá-ban egy történeti egészest alkot. — Ez egészéből ime néhány töredék!

A luxemburgi palota az Orleans kézből a Fronde polgárháboru hősnőjének, Mont-pensier Kisasszonynak jutott birtokába, kit később Berry hercegnő váltott fel híres orgiáival, melyeknek színhelye e termek, e palota voltak; — majd XVI. Lajos fivére (utóbb XVIII. Lajos francia király) lakta, kitől a forradalom vette át s használta kü-lönléle czélokra. — Itt voltak bezárva előbb a forradalom foglyai: ily Josephine Tascher de le Pagerie (utóbb I. Napoleon neje) férjé-vel Beauharnais vicomte-tal együtt; majd a forradalom férfiai Hebert, Danton, Desmou-lins, a festő David s mások, kiknek legna-gyobb része előtt innen csak egy ut nyílt: a guillotine bárdja alá. — Utóbb a directo-rium s később a konzulatus székhelye lett s Barras republikánus mezeleenségben uji-totta meg benne Berry hercegné tivornyáit. Az első császárság alatt e palota egyik ré-sze a tanács (Senat) gyűlésezési helyéül szolgált, 1814 óta itt székelt a Páirek kamrája, s itt ítélte halálra a restauratio számos áldozatát, majd a júliusi forradalom az alkotmány megtámadót, X. Károly mi-

nisztereit, majd Fülöp Lajos pairkamrája, a monarcha személye vagy az állam épsége ellen intézett merényletek főreszeseit, ezek sorában a megindult boulognei kísérelt után Napoleon Lajos herceget, az utóbbi III. Na-poleon császárt, kinek legengedelmesb szol-gái a senatorok legújabb időkig ugyancsak igyekeztek e termekről az urok ellen egykor elkövetett vakmerő támadás folytját lemosni, s e nagy és buzgó munka közben kifejtett tulbuzgóságuknak nem kis része van csá-száruk gyalázatos bukásában, s mi ennél sokkal több: Franciaország véghetlen nyo-morában, megmérhetlen szerencsétlenségé-ben. Oh a luxemburgi-palota jó lecke lehet az uralkodóknak, kik jobban kedvelik a meg-hunyászkodó engedelmisséget az igazság őszinte szavánál, kik tanácsot kérnek — szolgáltaiktól. — A monarchia e mamelukjai-nak helyét 1848-ban Louis Blanc s a mun-kás Albert foglalta el, innen kerültek ki szocialistikus terveik. — Nem hagyhatjuk említés nélkül, hogy itt itélték halálra I. Napoleon hős tábornokát, Ney marsallt, El-chingen- és Moskova-i herceget, ki Ulm kapitulációját s az eylau-i diadalt szerzte császárnak, s Oroszországban a vérszéltes visszavonuláskor megmentette a francia sereg romjait a beresinai átkelésnél vívott irozatos csatában. XVIII. Lajos bizott Ney-ben s pair-ré emelte, de Napoleonnak Elbá-ból visszatértekor, ő is visszatért zászáljá-hoz, urához s a waterlooi szerencsétlen csa-tában a centrumot vezérelte. E hitszegést nem tudták megbocsátani a royalisták, nem az öreg katonát, a hadvezéréhez szokott hű bajtársat nézték benne, hanem a hűtelen pairt halálra itélték, s ez ítéletet nem messze a palotától, ott, hol ma Neynek ércszobra emelkedik, rajta 1815. decz. 7-én végre is hajtották. Ez emléket III. Napoleon emel-tette a Napoleon családnak tett szolgálata-k, szerzett érdemeknek jutalmául. — A mar-sall legifjabb fiát hadsegédeül vette maga mellé, s a Duc de Moscovwa neve ma is ott van azon kevesek közt, kik Napoleonnal a wilhelmshöhei csendéletet megosztják.

A palota másik része kép- és szobor-gyűjtemény. Egyes szép, de korántsem oly becses darabokkal dicsekedhetnek, mint a Louvre gyűjteményei, — bár ez utóbbi leg-szebb s legbecsesebb műkinsei közül ne-hány, az u. n. Rubens-Galleria, itt a művé-szet kedvelő és pártoló Medici Mária palotájában készült, itt működött a művészi kéz, mely a Medici-ek pompáját s hírnevét századokra hangosan hirdeti, itt dolgo-zott a nagy mester Rubens. A Luxemburg palota kerthez husz márvány-nöszöbrán kívül nem sok említésre méltót tartalmaz, legtöb-bet ér a benne szép napokban kifejlő s pezsgő párisi élet; ez most egyelőre oda van, a fák kivágva, a pázsit lovak patkója s ágyuk kerekéi alatt eltaposva, a régi kedv kiveszve. Mért szólnánk hát egy szebb mult emléké-ről, mely oly éles ellentétet képez a jelen-nek rideg valójával?!

Még egy pár lépés s a Boulevard St. Michel végére értünk. Előtűnk emelkedik Páris csillagdjája — az Observatoire — benne a párisi délkör, mely ma csaknem egész Európára nézve irányadó s valószínűleg az is marad a német occupatio daczára is; sok mindent elvihetnek e jó urak Franciaor-szágból s Párisból, de ezt az egyet bjo-jo-san. Talán e miatti haragukban röpitették különös erőszeregettel bombáikat ez épü-letre.

Ime Párisnak egy utcája! mennyi látni való, mennyi nevezetesség, mennyi emlék! Csoda-e, ha az „olle Wilhelm” vekermarki nemességével s „dicső” seregével végig szeretne sétálni ez utcákon, diadalmas sze-

meit legeltetni az általa földre tiport nagyság nagy emlékein. Mért nem hagyjátok bevonulni? — hadd tássa száját e nép, hadd bámuljon — legyen mit beszélnie otthon a „lüneburgi Haide“ vagy a „brandenburgi puszták“ homokbuczkái közt arról a szájnapi városról, mely ha nem is szebb, de van olyan nagy, mint az ő kedves Berlinje, az új császárság fő- és székvárosa, az „egykori“ Páris győztes vetélytársa.

T. L.

Gróf Pejacevich Péter.

Az új horvát-szlavon-dalmát tárca nélküli miniszter, kinek híven talált arcképét ezennel bemutatjuk olvasóinknak, azon régi magyar családok egyikéből származik, melyeknek birtokai, mint egykor a Zrinyieké és Frangepánoké, a Dráván s részben a Száván tul is esvén, magyarságuk mellett egyszersmind szlavon és horvát színezetet is vettek fel, s Horvátország zászlója alatt szolgálták a közös hazát a közös ellenség ellen.

A Pejacevich-családot már a XVII. században a legelőbb szlavóniai birtokos nemes családok sorában találjuk; terjedelmes birtokai, melyek a Dráva és Száva közt feküdtek, elég nagyok voltak a család mindenik ágát a leggazdagabbak közé emelni. Jelenleg is három ága van a családnak.

A Szerémségben fekvő rumai uradalomról nevezett rumai vonalnak feje jelenleg Péter, a miniszter.

1804-ben, febr. 20-án született, s két fiérével együtt, Lászlóval, az 1848-diki verőczemeyei főispánnal és Sándorral, az 1853-ban elhalt tábornokkal, gondos házi nevelésben részesült.

Katonai pályára levén szánva, a bécsi Theresianumban nyert további kiképzést, honnan kilépve azonban, ugy látszik a czélzott katonai pályá helyett a polgárra lépett s családi hagyományaihoz híven, a szűkebb horvát hazafiságot az általános magyar hazafisággal szerencsésen egyesítette.

A magán életben ritka becsületessége, s szeretetreméltó modora mindazok rokonszenvét megnyerve neki, a kikkel érintkezésbe jött, előmenetelét örömmel üdvözölték mindenütt. Először 1845-ben Körösmegyei főispánja lón s e hivatalt viselte a forradalom alatt is. A magyarokkal rokonszenvező horvátok közé tartozván, Jellasichek — hogy őt sujtsa — birtokát katonákkal rakatta meg, hadi sarkaképen.

Elmulván a forradalom, 1851-ben Verőczemey főispánját vállalta el, s azt egészen 1859 ig viselte. Pár évre ekkor visszavonulván a közigyelettől, a 60-as években ismét mint Szerémség főispánja szerepelt. Tulajdonképi hivatalokat, — a bu-

jellemének köszönheti, hogy horvát-szlavon-dalmát miniszterre kineveztetését még a horvátországi ellenzék is ép oly megnyugvással fogadta, sőt üdvözlé, mint elődjének a horvátországi báni méltóságra előmozdítását.

Illok.

Hol a Duna, magába bevén már a Drávát, határt képez Magyar- és Szlavonország között s Vukovárnál előbbi irányát megváltoztatva keletnek fordul, a szerémi hegységnek, a hosszan nyuló Verdíniknek északi oldalán fekszik Illok; bájós vidéke, szelid s kivált a bortermelésnek kedvező égalja, a méltóságos Dunára kilátása, várának gyönyörű fekvése, a legszebb pontok egyikévé teszik még a szép Szerémségben is.

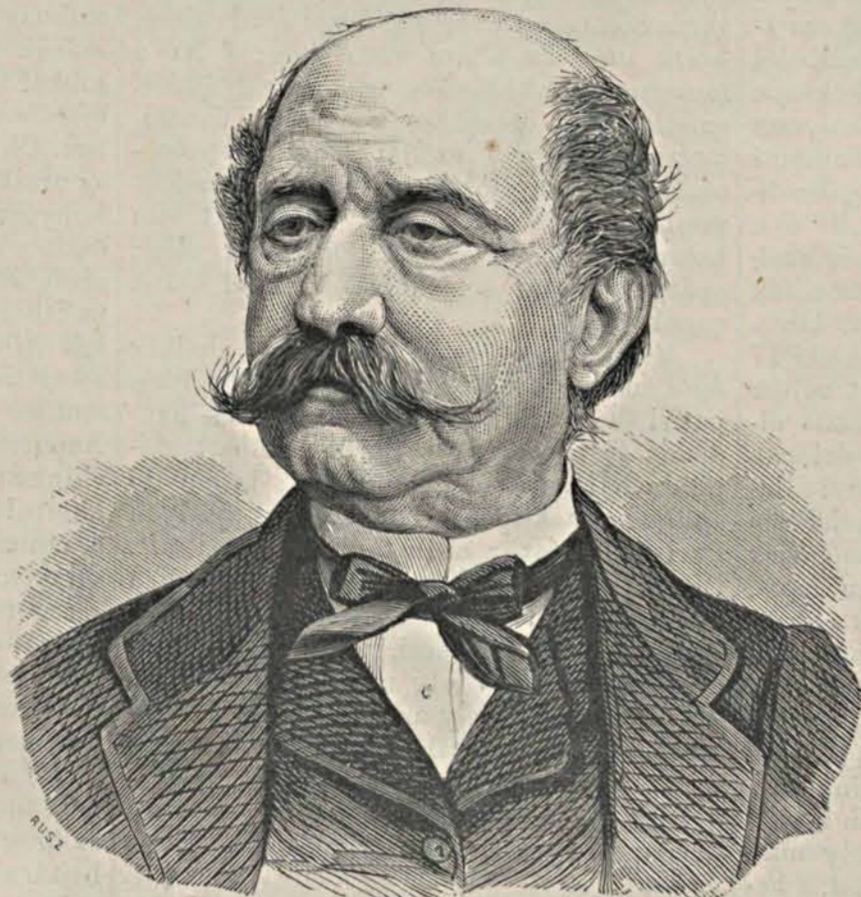
Látképet közölven, rövid ismertetését is adjuk, egy derék dunai-utazónk leírása után.

A Duna partján a bácsmegyei Palánkávalátellenben fekszik Illok mezőváros, melyet a rómaiak Cucium-nak s a magyarok régebben Ujlaknak neveztek. Lakosai száma haladja a 3000-et. 1387-ben Gara Miklós, macsói bán, foglalta el, miután Horváth-t és zinkosait, atyjának a nádornak és Forgácsnak gyilkosait, kik az Esztergomból Szerémségbe utazott s 1386. jul. 25-én Diakovárnál megtámadott Erzsébet és Mária királynékat védték, — ez utonállókát Szerémségből kiűzte. Később, az illoki várból, messze földön Ujlakiak parancsoltak; II. Ulászló azonban Illokot 1494-dik évi decemberben Drághy hadaival elfoglaltatá. A

vár 1526. aug. 8-án, nyolcz napi vivás után Ibrahim basa kezébe esett. Végleg 1688. jul. 12-kén Maximilián Emánuel bajor választófejedelem, mint Leopold tábornagy által, menekült meg a töröktől. 1695. augusztusban itt vette át Fridrik August szász választófejedelem azon 50 ezernyi sereget, melyben dán és szász segédhadak is voltak, s melylyel Pétervárad ellen induló volt.

Illok a rómaiak idejében is nevezetes hely volt. Később itt laktak a szerémi püspökök. Itt áll a ferenccsek régi zárúja, melybe Kapisztrán János a nándor-kehérvári diadal után vonult. Ma is mutatnak egy szobácskát, melyben halála érte volna 1456. okt. 23-kán. A szobácska ajtaja fölötti latin irat ugy mondja, hogy Kapisztrán, midőn haldoklott, a két ifju Hunyady, Szilágyi, a Rozonyinak s a Kanizsayaak álltak körül. Itt a vasúgy is, melyen utolszor pihent és meghalt. Hagyományképszóráról szája száll, hogy Tomory Pál is, három jegyesét vesztve egymásután, ezen czellában viselte a barát ruhát, míg innen egyenesen a kalocsai érseki székbe nem emeltetett volna. Allítják, hogy Kapisztrán itt is volna eltemetve; azonban, mint tudjuk, egy Bécsben őrzött csontvázról is azt tartják; de meg a gergetei kalugyer zárújában is nagy tiszteletben áll egy hulla, mintha az is az övé volna.

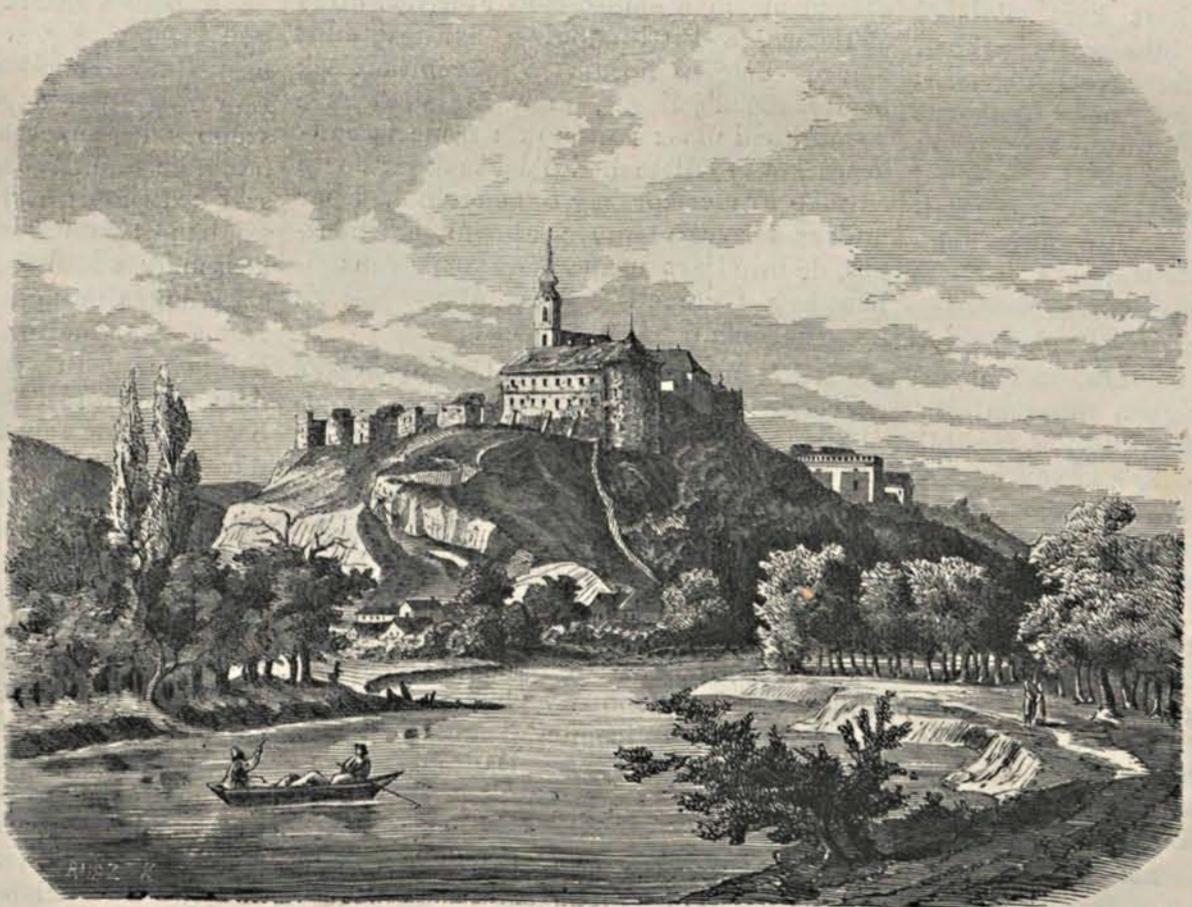
A zárújat, melynek pecsétje 1451-ről szól, II. Szolimán, midőn a mohácsi csatára Szerémen átvonult, szétlúta. A mellette levő templom

Gr. Pejacevich Péter.

reaukraczia értelmében — tehát nem viselt, de a közigazgatás vezetésében tevékenyen és huzamosan vett részt, háromszori főispánsága alatt.

Élete legnagyobb részét azonban Bécsben töltvén, a felsőbb s a legfelsőbb körök-

Illok (Ujlak) Szerémségben.

ben nagy kedvességet, sőt befolyást is nyert magának. S viselt hivatalain kívül kitüntetésekben is részesült: a Lipót- és Vaskorona rend vítezi keresztjeivel diszítettett. A Krisztus-rendnek is víteze.

Általános tiszteletben részesülő magán-

Róbert Károly idejében épültnek mondatik. Ujabb hátulós része is fennállt már a Hunyadiak korában, mert falában az Ujlaki Miklós és Lőrincz síremlékei e korból valók. Az emlékek tábláján következő latin felírás olvasható: „Hic est sepultus Laurentius dux de Wilak, filius olim serenissimi Nicolai regis Bozoe, una cum consorte sua Catharina . . . (itt egy rész hiányzik) qui obiit anno MCCCC.“ A hiányzó rész valószínűleg ama török dúlás alkalmával pottogott le. Hogy a haláleset 1500-ra van téve, holott más részt 1524. s 1526. között történtnek bizonyul: talán onnan származik, mint már Z . . . y megjegyezte,*) hogy talán Lőrincz maga előre készítette meg az emlékkövet, mint hasonló eset kivált azon időkben épen nem példátlan, — s az MCCCC-t utódára hagyta, hogy kiegészítse. Utódja azonban nem levén; a kiegészítés elmaradt. — E két vörös márványból készült síremléken két alak domborodik ki, melyek egyike körül királyi jelvények s bal térdé mellett az Ujlaki czimer, állanak. Ezen alakot Paur Iván, Miklósnak lenni állítja, mint a kit Mátyás 1470-ben, állandó hűségért és nagy

valóságához. A hűséget tartotta mindenkiféle szemé előtt és semmit sem eszményített. Még csak egy fát, egy bokrocskát sem rajzolt oda díszítményül, enyhíteni a táj kopárságát s árnyéket hazudni a halál álma fölé, melyet rekkenő nyári melegben nem legyez sudár fák koronája, rideg télen nem őriz magas fatörzsek sora.

Igy áll az ercsii kápolna, félórányi távolban északra a kis mezővárostól, meglehetősen magas ponton a Duna fölött. A kép háttérében, ha a metszés jól kivehetővé tenné, nem rét vagy mező az a lent elterülő síkság, hanem a befagyott Duna.

Nyáron mégis szebb, szelidebb e kép. A Duna csöndesen hömpölyg alatt, partja zöld s tul rajta az sziget (Csepel nagy szigete) még zöldebb és virulatosabb.

A gyermek Eötvös nem egyszer jött ki nyári napon, sétálva e magaslatra, gyö-

tartás, hanem szerencsétlen spekulációk, valósíthatlan tervek és ábrándok okozták, hogy a fiatal Eötvös, mire az életbe kilépett, apja vagyonát kapzsi hitelezők s egy éh csőd körmei közt látta s egy talpalatnyi földet sem menthetett meg belőle. . . kivén a családi sirboltot, a halottak lakhelyét.

E kápolnában nyugszik az öreg Lilien és neje, egy pár Szapáry grófnő, és b. Eötvös nővéreinek egy kis gyermeke. Eötvös szülői nem itt nyugosznak. Apja Velenczén, hol félrevonulva, haszonbérlett birtokon végzé zivataros életét; anyja Pesten, hol özvegy éveit töltte s meghalt. Eötvös csak azért kívánczoltt Ercsiben aludni, mert gyermek s ifjukori emlékei vonták oda — s talán — mert ki akarta kerülni egy pesti temetkezés ovációit, pompáját, szónoklatait, sirszobrát, s mind azt, a mi vele jár. El akart vonulni a halálban; elrejtőzni és nyu-

B. Eötvös hamvainak átvitele az ercsii családi sirbolt ja, 1871. febr. 6-án. — (Keleti Gusztáv vázlata után.)

tehetségeiért a magyar koronától függő bosnyák királyltyá tett. A másik kidomorodó alak onnélfogva Lőrincz ábrázolása volna.

Messze ellátni a régi épületek közül. A város jelenlegi földesura hercege Odessalchi, ki innen nevezett kiterjedt uradalmának igazgatását innen is vezetteti. A lakosság, mintegy negyedfél ezer, szőlőinek jól gondját viseli s marháját és szántóföldjeit sem hanyagolja el; de bizonyosan többre és jobbra is alkalmash lenne, ha jó borával megelégednék s nem becsülné többre a — pálinkát. Hasonló megjegyzést azonban, fájdalom! sok más helyt is teljes joggal kockázthatnánk.

Az ercsii kápolna.

Ez a hely, hol b. Eötvös József örök álmát aluszta. Vagy jobban mondva: a hol pormaradványai az örök nyugalomra letétték.

A művész semmit sem adott e képen a

*) Vasárn. Ujs. 1859. 99—101. l.

nyörködni a Duna méltóságos folyásában s elmerengeni a zöld sziget szemléletébe. Alkonyattal, ha a kápolnához vezető faszor árnyékára kevesebb szükség volt, mint kimenőben, a Duna mellett szokott haza menni s néha késő este is ott sétálgatott még a holdsütötte viz partján.

E kis kápolnában akarta aludni halálos álmát. A kápolna eredetileg a Szapáry-családé; az öreg Lilien, német báró, Eötvös nagyapja, Szapáry leányt bevén el, ugy jutott az ercsii birtokhoz. Eötvös apja, szinte Lilien leányt bevén nőül (Eötvös magaslelkű anyját), átvette (részben haszonbérbe) az ercsii birtokot, s mig maga többnyire Budán, hivatalaival volt elfoglalva, családja itt nyaralt, maga is gyakran kijöven, megnézni a nagyban vitt gazdagságot, szesz- és egyéb gyárakat, a nagy újításokat s örökös vállalkozásokat — melyek végre a bukást idézték elő. Mert nem pazarlás, nem nagy udvar-

godni; akarta, hogy hagyják végre igazán békében.

Vasárnap, febr. 5-kén, a test Pesten; a háznál a legegyszerűbb szertartással beszenteltetvén, másnap, febr. 6-ikán hajnalban gyászkoocsira tetetett s Ercsibe szállított. Déllelőtti 11 óra tájt érkezett meg oda egyszerre a Buda-Pestől menő küldöttségek, barátok — s a család tagjaival. Itt azonban nem vitték egyenesen a kápolnába, a boldogult czélzata s ohaja szerint, hanem először a templomban nagy gyászmisét tartván fölőtte Pauer János székeskehérvári püspöki helynök, — a koporsó újra a gyászkoocsira tetetett át s vitetett a kápolnához, mely a tisztességtevők tizedrészt sem lett volna képes befognani.

E kápolna alatt van a sirbolt. Képünk azon perczet ábrázolja, midőn a test a gyászkoocsiról leemeltetett s vitetik örök nyughelye felé.

A kisdéd sirlottat, a földre letett koporsó fejéhez egy ősz pap térdelt le s halgan, öregségtől és elfogultságtól remegő hangon mondá el, magyarul, a halottak föltötti szokásait. Az ur ez ősz szolgája Radnics fehérvári kanonok, de sok éven át, s akkor is e csü plebánus volt, midőn Eötvös ott gyermekévkét töltte; a ház régi há barátja; fiatal korában erőteljes, szabad-szemléli pap s Eötvösnek mindvégig kedvező... Maga kívánta, hogy föltte e régi barát mondja el az utolsó halott-imát.

Aztán a koporsó mögött, s a külön hamuvederbe zárt nemes szív mögött bezárult a sirlottajtaja; könyes szemmel vetettünk még egy pillantást a sivatag, téli tájra — s ott hagytuk az ercsi-kápolnát a nemzet egyik drága kincsének e letelményesét. Örízze híven a drága hamvakat!

— a — r —

Adomak és jellemvonások a skót életből.

— Dean Ramsay könyve. — (Folytatás.)

Falusi népek igen kedves szokása, hogy az istentisztelet végeztével egy ideig még ott marad a templom-udvarban, s ott beszélgetnek — különösen az asszonyok — egymás közt a falunak minden dolgát. Egy urinó szolgát fogadván, mint kedvezményt fölmenti neki, hogy templomba mehet minden vasárnap, de az istentisztelet végével rögtön haza kell jönie. S mennyire elbámult, mikor a cseléd határozottan visszavetette ezen pontot a következő szavakban: „Ugy nem csinálhatjuk meg az alkut, asszonyom; mert igazán, én nem adom azt a kis beszélgetést a templomajtó-ban az egész predikációért.”

Volt valami ezekben a vén cselédekben abból a mély pathosból és erős ragaszkodó szeretetből uraik iránt, a mi a skót fajnak általános jellemvonása. Az a cseléd, a ki urnöközését szava, hogy igazítsa meg a tüzet, egykedvűen felelte: a „tűz elég jól ég.” — a szűkség és veszedelm napjaiban kedves volt életét adni a családját, s osztozott annak legnagyobb nélkülözésében. Dr. Alexander igen kedves képét adja egy ilyen agy nőcselédnek, ki uránál csak két évvel volt idősebb, s vele töltvén egy hosszú életet, érzelmei iránta sajtóságot vagy illetékhöz állottak a cseléd tisztelőnek és a nővér szeretetének. Ismerte őt mint gyereket, mint ifjút, mint férfit, mint öreg embert, s bizonyos olyan nemű tudat feszülte meg magát benne, hogy nélkülöznie az nagyon boldogtalan és elhagyott lény lehet. Halálós ágyánál ott állott a rokonok közt, s azt kérte tőle, hogy hagyja meg nekik, miszerint ha ő meghal, odatesse a lárd lábaihoz.

A benső szeretetnek hasoneműi érzelme nyilatkozik a következő történetben, a melyet Mr. Scott beszél el saját életéből. „Egyik nyári szünidőnként egy vidéki faluban töltöttük öcsém mint iskolás gyermekét, s igen sok örömet és kedves órát köszönhetünk egy ott dolgozó ácslegénynek. Ő volt — Sámuel — a mi kedves játszótársunk, a ki először tanított minket a sok gyermek-játékra, s csinálta a kardokat és nyilakat számunkra, a melyekben mi úgy gyönyörködünk. Mikor a szünidőnk vége volt, szívünk úgy tele volt szomorúsággal, és olyan rozslt esett elválni Sámuel-től. Anyánk néhány pendarabot igyekezett kezébe nyomni, juttatniul annak a szivességnél, a melyet gyermekeivel tett. Sámuel arcába nézett anyánk-nak a kezét gyöngédn eltolván, egy szeretetteljes tekintetét vetve ránk, igazi fájdalmat kifejező hangon mondá: „Nem úgy, Mrs. Scott, én ezzel elront mindent.” Természetes, hogy ilyen hivatozások után nem lehetett többé szó Samu pénzbeli megjutalmazásáról.”

A cselédeknek egymásközt való enyelgésére elég kedves példa a következő. Az urnó észreveszi a szobaleányon, hogy valami baja van, s megszólítja: „Tibbie, gyermekek, mi ment az orrod-ban, hogy úgy hányz-vetsz mindent a mikor töröl-gesz?” „Oh asszonyom, nem én, hanem a Jakab.” „Nos hát, mit csinált Jakab?” „Hát — mondá a leány szűkséggel — durczasán vágya félre fejét — megharagudott rám, s aztán csuflott, s aztán azt mondta, hogy én épen olyan vagyok, a milyenek az isten megteremtett, s aztán — „No,

Tibbie?” „Azt mondta, hogy a jó istennek kevés dolga lehetett akkor, mikor engem teremtett.”

A rendeleteknek hűségesen szó szerint való teljesítéséből is sok mulatságos jelenet származott. Egy öreg skót föltölti eselédét Edinburgba vitt egyszerű urnójá, s ott erősen meghagya neki, hogy ha nő-vendégek érkeznek, azokat csak vigye fel egyenesen az elfogadó-terembe (mely rendszeren az emeleten szokott lenni). Donald alig várta az első látogatást, hogy megmutathassa urnójá rendelete iránt való engedelmességét. Két lady jött együtt, s Donald az egyiket megragadván karjánál fogva, mondá a másikat: „várjon itt, míg önért jövök,” s azzal a megrémült látogatót, daczára minden tiltakozásának és ellenállásának, vitte fel és jeltette be urhölgynél e szokatlan divat szerint.

Egy agy kisasszonynak szokása volt, hogy eselédjét minden reggel orvoshoz küldte, hogy az ott elmondja a kisasszony egészségi állapotát, hogy hogyan aludt stb., szorosan meghagyván a cseléd-nek, hogy azt soha ki ne felelje, hogy „tisztelt a kisasszony.” S egy reggel ugyancsak furcsán nézett az orvos, midőn a szolgáló jelenti neki, hogy „tisztelt a kisasszony az orvos urat, a mult éjjel 10 órakor meghalt.”

A régi iskolának egyik híres eselédje volt John Pitfournak szolgálója, a ki maga is egyike volt a legkülönösebb jellemeknek, hosszú időn át a követek házának tagja s Pittnek nagy barátja. Az öreg John, ha jó kedvében volt, temérdek adomát tudott elbeszéli Pitfour látogatónak uráról és Pittrol, azonban magát mindig olyanfórmán szőtte be az elbeszélésbe, mint a hogy cardinal Wolsley szokott írni „Ego et rex meus” — „En, meg Pitt, meg Pitfour” tettük ezt meg ezt. A híres Gordon herczegnő egyszerű egy cedulát ír Jánosnak a következő tartalommal: „John, tedd Pitfour kocsira kedden, és hozd el őt Gordon-Castlebe ebédre.” John egy darabig vakarta a fejét és gondolkodott hogy mit csináljon, azután megmutatá a levelet Pitfournak, a ki mosolygott rajta, és szárazon viszonzá: „Nos, John, azt hiszem, el kell mennünk.”

Eredeti módja a régi közmondás alkalmazásának: „magad büntét fogd mára” — a következő: Egy öregegy urinó hordszékből vitette magát valahová ebédre; s a mig ő odafent matolt a társasággal, addig lent a konyhában, a két szék-vívót derekasan megvendéglétek. Az ebédnek vége volt, s mylady beleült a hordszékbé, hogy haza vitesse magát; a két ember felemelt a széket, de sem előre, sem hátra nem tudtak menni, csak himbálták azt hol jobbra, hol balra. Az urinó szinte kifordított veszélynél volt kitéve, midőn a háta mögött megszólal az egyik hordár a másikhoz: „Tedd le, Donald pajtis; látod, hogy részeg az asszony.”

Az angol, mint már fentebb érintők, telideszteli van humorral; férfias, nemes, olykor igen gyöngéd, olykor a legmélyebben megindító humorral. Összehasonlíthatatlan a leggazdagabb humoru népe Európának. A leghíresebb humorisztikus lap („Punch”) angol; a legnagyobb humorisztikus írók angolok; a nyelv igen kiképzett és alkalmas rá; magában a levegőben van az ott, mely elragad az idegenre is, a társalgást a lehető legkedvesebbé és vonzóbbá teszi. A humor belevégül minden dolgaiakra, a legnagyobbakra úgy, mint a legkisebbekbe; legkomolyabb tárgyú parlamenti beszédekben, sőt templomi predikációikban is egyszerre csak megvillan a humornak egy szikrája, mely a komoly hallgatóságot egy pillanatra megnevetteti. Ugyanez áll a skótról is, azzal a különbséggel, hogy a skót humor általában gyöngéd, kedélyesebb, szeretőbb, s igen sötét színt ritkán vesz fel.

Egy vadász-társaság tért haza a halmokról éhesen, kifáradva, és meglehetősen rossz kedvel. Útközben, midőn valahol pihienni ültek le, az egyik urasági vadász azt mondá: „Szeretném, ha most Fasseur ur ebédlő-terében volnék.” Mire egy öreg laird morogva jegyezte meg: „Ki is rugdalná-onnan azzonal.” „Jól van, jól, akkor se lenné ki, s később is, midőn az adó-cedulát a polgármester aláírásával hozzá vitted, nem állhatta meg, hogy ki ne törjön: „En nem értek ehhez az adóhoz, de úgy gondolom, hogy valahányszor Mrs. Thomnak új szoknyára van szüksége, a férje azzal egy adó-cedulát küld hozzám.”

Együtt voltak az asszonyok a thea-színház mellett, egy vidéki városban, a napnak komolyabb és vigabb eseményeit tárgyalva, mint a hogy máris szokás volt. S a társalgás tanúságát az egyik agy szűz következőleg foglalta össze: „Hajh, hajh,

Walter Scotnak egyik őse részt vett a skót fölkelésben a Pretender mellett, s testvérelével együtt elfogatott a prestoni esetepatekban 1715-ben. Az akkori idők szokása szerint a jobb módú urak skarlát mellényeket viseltek. Egy golyó találta az egyik testvért, s mellényének egy darabját bevittette testébe, ilyen állapotban elfogatott, s a többiekkel együtt ruháiból is kifosztott. Így, megsebesülve, ruhátlanul, egy ingben, bezárták őket egy magtárba. A sebesült ember egészen odáig lón, s a mint mondják kihányta a skarlát darabot, melyet a golyó vitt be a sebbe. „Oh fiam, Wattie, — kiáltott rá bátyja — ha egy egész ruhatár van gyomromban, szeretném ha hányál nekem egy nadrágot.”

Egy különösen érdekes osztály volt a vidéki skót ladyknak a mult században, mely ma már csaknem teljesen kiveszett, s melynek bizarr vonásait csak a rólok fonmaradt adomákból ismerjük. Ezek rendszeren vidéki városokban éltek, és soha sem gondoltak arra, hogy azt elhagyják. Lognagyon részők soh'se volt Londonban, sőt a Tweed-en*) se túl. Egészben kedves nép voltak, erős fejűk, meleg szívűek, és lelkesümi tudók, vidámak még az elhagyatottságban is; igen elhatározottak; közönyösök a modern világ divatá és szokásai iránt, s ragaszkodva saját útjához mindenben. Lelkületlőknek különös volta meglátszott külsejükön is; úgy öltöztek, úgy beszéltek, úgy cselekedtek, a hogy épen nekik tetszett. Egynek közülök az a szokása volt, hogy főköth helyett rendszeren egy meleg vánkost hordott fején, a melyben elég furcsán nézethet ki. Mrs. Baird, a híres Baird tábornok anyja, egyike volt ezen osztály kitűnő példányainak. Fia Indiákon harczolt, s jött a tudósítás, hogy egész ezrede kétségbeesett harcz után lefegyvereztetett, s a tisztek felségába vetettek, párosával egymáshoz lánczola. Midőn az anyának elmondták ismerősei a szomorú újsgót, mellőzve saját bánatának fölösleges kiöntését, s csupán arra gondolva, hogy fia milyen ingerlékony, szenvedélyes ember, csak ennyit mondott: „Isten irtalmazzon a fiunk, a ki a mi Dávidunkhoz van lánczolva.”

Ezek a nők életrol, halálrol, a kegyetlenség minden czélzata nélkül, de a maguk különös mód-jok szerint nyilatkoztak. Egyik közülök épen hal-doklott, midőn rettenetes vihar, eső és mennydör-gés támadt, hogy a házat akarta elsöpenni. A nő fölnézett, hallgatta a vihar zúgását egy darabig, azután nyugodtan, a tiszteletlenség minden árnya nélkül jegyezte meg, kimulására czélzva: „Ah urak! minő éj ez számomra, hogy benne a levegőm átrepüljek!”

Egy másik ment egyszer az utczán, s az ut sikos létvén, esesett. Egy fiatal katonatiszt rögtön ott termett és felegítte, a közben udvariasan kérde-zvén: „Remélem, asszonyom, azért nincs rosszab-bul?” Az urnó mereven ránevezte, viszonzá: „Bizony, uram, valami sokkal jobban sem vagyok.” Pár nap mulva találkoztott a tisztellett egy boltban. Ez esinos, magas fiatal ember volt, szinte hat láb magas, s a nő, a mig egy pár szóbán elismerését fejezte ki neki akkori gyöngédségért, végig nézte az embert tetőtől talpig; s mint hogy az emberek azon osztályához tartozott, a kik, egy skót lady kifeje-zése szerint „szeretik a csinos népet”; meglehe-tés meglegyéssel szemléte az ifjat, de a mely-nek csak azon száraz megjegyzésben adott kifeje-zést: „Bizony, ön jó hosszú fiu; az isten irtalmazzon önnek!”

A városi adót nem igen szerette fizetni, s a polgármester, hogy minden kellemetlenségtől meg-kímélje, maga elment hozzá, s igyekezett szépen megmagyarázni előtte az adó jogos voltát, s a fizetés szükségességét. Magyarázát közben saját nőt-len napjaira vonatkozva mondá: „Higgye el, asszonyom, mikor én az ön helyzetében voltam, ezt az adót ép úgy fizettem.” Az urnó nyugodt gunynál viszonzá: „Az én helyzetemben! mikor volt ön az ön helyzetében? egy vén leány, egyetlen sánta szolgálóval.” S az adóval csak nem tudott kibé-külni, s később is, midőn az adó-cedulát a polgármester aláírásával hozzá vitted, nem állhatta meg, hogy ki ne törjön: „En nem értek ehhez az adóhoz, de úgy gondolom, hogy valahányszor Mrs. Thomnak új szoknyára van szüksége, a férje azzal egy adó-cedulát küld hozzám.”

Együtt voltak az asszonyok a thea-színház mellett, egy vidéki városban, a napnak komolyabb és vigabb eseményeit tárgyalva, mint a hogy máris szokás volt. S a társalgás tanúságát az egyik agy szűz következőleg foglalta össze: „Hajh, hajh,

Bour, város a Reyzosse partján 14 ezer lakossal. Notre-Dameja a 15-ik században épült. A

*) Az a folyó, mely Angliát Skóciától elválasztja.

bizony ezek fontos dolgok, — halál és házasság — de tudjátok, olyan dolgok, a hova mindnyá-junknak el kell jutni.” — „Bizony, Miss Deany, akkor őnt az események nagyon sokáig megkímélték.” — mondá a társaság egyik fiatalabb tagja.

A skót ügyvéd kar egy nem rég elhunyt ki-tűnő tagja, fiatal korában nagy gavallér és egy kissé erős nyelvű volt. Egyszer épen falura ké-szült, s igen nagy zajt és hűhót csapott a pakolás alkalmával. Nagynénjét boszantotta a zaj, s meg-szólitá a fiatal embert a kissé lenéző kérdéssel: „De hát hova megye te Robby, hogy olyan nagy dolgot csinálsz ruháidból?” Az ifju elveszté türelmét, s élesen válaszolt: „Az ördögköz megyek.” Az agy nő nyugodtan felelt neki: „Akkor Robby, nem szükséges olyan nyálkának lenned, elvisz az téged, úgy a hogy vagy, ne félj.”

De eredetiségben egy sem éri fel annak az agy kisasszonya a feleletét, a ki azzal bukt ki az önkéntes állítás alól. E század elején volt, mi-kor az invaziótól félték, s minden városban önkén-tes csapatok szervezését foglalkoztak. Hozzá is elmentek a városi tisztviselők, s kérték, hogy áll-itsen egy embert a király szolgálatára. „Már én azt nem teszem, — viszonzá elég nyersen a haza-don; — egész életemben nem tudtam egy embert szerezni a magam számára; György király szá-mára bizony nem fogok.” (Folyt. köv.)

Garibaldi főhadiszállásáról.

Chalon (sur Saône), febr. 16.

A Garibaldi által vezérelt sereg Saône, Loire és Ain departementokban fekszik. Az elő-csapatok Autun, Nolay és Chagnyban a Côte d'Or határain húzódnak el. Chagny falu — mint a le Creuzot gyártnépele felé és Chalonnak menő vasutak csomópontja — fontos.

A főhadiszállás Chalonnban (sur Saône) van. Garibaldi, ki most Caprerába utazott, Chateau Montignyben, Chalontól félóránnyira tartotta szállását, melyet jelenleg Ja Menotti, az új tábornok használ. A vezérkar Bordone tábornokkal együtt a prefektúra díszes palotáját, Riciotti ezredes és dandárnok a place de Beaune egyik szép házáit lakják.

Chalon 19 ezer lakost számláló kis kereskedő város, vasúti állomással és gőzhajói közlekedéssel a Saône folyón, s az ezzel itt egyesülő Canal du Centre-en. Ezen csatornával a Loire és Saône van összekötve. A várost a rómaiak Cabillonum-nak hívták. Az apicazák a dominikánusok jelenlegi, az orsolyáknak a mult században elkobzott zárdáik, valamint a plébánia templomának ódon építészeti falai igen sokról beszélhetnének. A mult e megörvára emlékei előtt zsigibon a kufárokat körülrajló vörös-inges katonaság. E szín az, mi elkergeti ablakából a fehér szoknyás, hosszú fekete harisnyás, kopogó fapapucsos domokosrendit, hogy olvasót ragadva eldudolja: „misere! misere!” Biz a város ingel-e a szikmaruk vidéki töképezést is úgy lehet ingerelni, mint egy spanyol bikát. Szarvaival ugyan senkit sem támad meg nyíltan és otromban, de annál mérgesebben szidalmazza (ugy mint ők mondják: „entre nous”) a felséges bourbon- és bonaparte-házak tisztelőit.

A beszállósálsámlá tiúk ki a politikai érzel-m milyensége. A kézműves osztály minden zűvessé- get kész megtenni harcossáinkért; a falusi nép egykedvűen fogadja; a jobb módú ház- és földbir- tokosok, ha tisztelet szállításra hozzá, először nem akarnak szobát adni, aztán adnak rozsat; külön- böz kifogásokkal kívánnaq menekülni, mint az ön első gazdám, ki bizalmasan megsugta, hogy az általam bírt esinos szoba a neje hálószobája. Én erre mást nem tehettem, mint a maire-hez menve, megkértem, hogy szállásoljon máshoz. És a város végén ugyan, de egy gyönyörű ház első emeletén lakom. A tulajdonos vasúti mérnök családjával együtt a porozosok nem ohajtott, de reménylett látogatása elől menekült el. Felséges kilátásban gyönyörködök ezen az egész vidéket uraló pont- ról, el a ködös Mont-Blancig.

A borkereskedésről ismert Macon város a sereg által elfoglalt vonal egyik főpontja; itt válik el a vasut Lyon és Bourg felé, itt török meg maj- den derék szög alatt saját cantonizációs vonalunk, egyszerűen átmenvén Ain megyének Bourg városába. Macon Chalonnhoz 6 mérföldnyire, Bourg pedig Maconhoz 5-6, Chagny s Autun három és 4½ mérföldnyire van, tehát 16-18 mérföld hosszúságban nyulik el az 50 egynehány ezerre rugó sereg.

Bourg, város a Reyzosse partján 14 ezer lakossal. Notre-Dameja a 15-ik században épült. A

sétateren a Bourgnban tanult Bichatnak emlékszóbra díszlik, Lalandenak pedig születésáza emléktá- blával van jelölve. A városban kívül emelkedik de Brou templom, góth ízlésben; 1511-1536-ben Osz- trák Margit által építetett. Itt pompázik II. Filőp savoyai herceg neje Bourbon Margit, és annak fia a szép Philibert, meg ennek neje Osztrák Mar- git drága sirlottaja. Bourg igen erős, mert Lyonig megkerülhetlen állást nyujt a vaspálya két olda- lán csillogó mocsáros tavai által. Bourgot az ötü- dik dandár szállta meg, melyet Canzio, Garibaldi sogora vezet.

Hogy néz ki a sereg? Tarkán, igen tarkán. Legitalánosabb egyenruha egy vörös ing és szürke vörös szegélyű nadrág, mit az olaszok viselnek. De a cipő, eszma, fehér vagy fekete vagy bőrszínű kamásli, valamint a köpenyeg egyéni ízlés, s mód szerint váltakozik. A Haute-Savoie franc-tireurjai szürke kabátot, nadrágot, kápás gallér-köpenyegét s tiroli, egy oldalon felszeggett kalap- ot viselnek. Vitézsgében méltók hasonló öltönyű iserei baj- s névtársaikkal, kik a porozó zászlót elfoglalták Dijónnal; csupán abban különböznek egymástól, hogy ezek kalaphelyett szürke sapkát hordanak. Legújárságosabbak a „les ours des montagnes” (a hegyek medvéi); ezek lombos juh-bőr siphát, kabátot s nadrágot viselnek izmos tag- jaikon; valóságos rousseau minta emberek. A franc-tireur-csapatok elszámlálhatlanok, oly sokan vannak s annyira különbözően egyenruházvak, hogy leírhatlanok. Azonban megemlítem még a „les enfantes perdu- ket, a „marseillais” égalitéket, melyet Delpech vezet s melyben Klein Ignac hazánfia is szolgál, és végül a franc-tireur de Mont-Baue-ot. Hogy milyen jó katonák és számuk mily nagy, röviden elmondjá az, hogy a negyedik Rici- otti-féle dandár csupán csak belőlük van szervezve, s ez volt, a melyik Dijónnál döntött.

A „l' eclaireur de Caprera” könnyű gyalog- ság, úgy vannak öltözve, mint az olaszok; csak tengerész nemez-siphájuk van az idező jel közt levő ezim szalagával díszítve. A mobilok számára sötét kék, vörös szegélyes kabátot, nadrágot s vö-örös francia siphát ir elő az országos szabályzat. Igen jól néznek ki a vörösiges, a fekete szorgly- len jel, fekete lófarkal ékített vörös sapkás olasz lovasok. Hasonlókép a dandárok „Guides” szá- zadai, vörösingben, panyókára vetett szürke vörös zsinorban mentében és vörös forgos vörös posztó kalapban. A lengyel ulánok sokban hasonlítanak a ki műzösiges uhánainkhoz. Van egy pár rami- niszenzia, i. i. : két század „chasseurs d'Afrique” és egy század dragonos az egyetlen megmaradt, s 9-ik s ámu dragonos ezredből.

A tüzéséget tengerészek kezelik, kik majd- nem olyanok, mint az osztrák tengerészek. Egye- dül a mitr illeuse-tüzérség vörös inges s felszeg- zett vadászkalap fekete lófarkal az ismertető fővege. Golyósorűnk, melyekből négy, io lánk földszinti ablakai alatt fénylik, oly könnyek, hogy egy öszvér könnyen viszi.

A tisztek fantaziájuknak öltözködésükben nem csekély futamot engednek. A lovas tiszték felső- nek mind magy ar dolmányt viselnek fekete zsi- nek és „dolmány”-nak nevezik. A tábornok két nagy fekete csillaggal a galléron különbözteti meg magát. A mozgó nemzetőrök siphájukon megé- jük nevét viselik, ha rövid a név; különben kezdő betűit.

Az egyenruha chinai tarkaságával öszhang- ban áll a nyelv tarkasága, van itt franczián kívül olasz, spanyol, amerikai, európai, angol, lengyel, portugál, magyar, — tisztek csak magunk vagyunk Szeessel; magyar még az említett franc-tireur levelezője a „Reform”-nak; ugyan mondták, hogy van két magyar a „guides”-ek közt is, de küsit, hogy olyan magyarok Pozsonyól, kik nem tudnak magyarul, csak németül.

Mi a katonák életmódját illeti, az sí- lány, mert egy franc-ból társas szokott nyomor- nal nem bir kijönni. A lovasok fél franc-kal töb- bet kapnak. Nem lehet kijönniök drágaság miatt, hisz éllemlí szereknek oly nagy mérvű itt a fogyasztá- sa, hogy friss tejjet már reggel kilencez után, vajjat pedig délután nem lehet kapni. Három franc-ért lehet reggelizni, persze villás reggelit értek. A tejes kávét mint reggelit nem eszik, oszonnálni meginnt nem szoktak, akkor lévén 5-6 órakor az ebéd ideje, mi négy franc-ba kerül egy közönséges vendéglőben, hol kisebb rangú és erszényű tiszték étkeznek. Már lehet képzelni a fizetésőkre szorult hadnagyok nyomorát, kik csak öt franc-ot huznak napjára. A főhadnagyok hetet és így tovább.

A legénységnek egész nap nincs más dolga, mint az utcán ácsorgás siestája, nem lévén sem

gyakorlat, sem rendes laktanyai élet; csupán a napipénz kikapására sorakoznak délelőtt száza- donként egyszerű és rájók következő sorszerint az őrségi szolgálatot végzik. A felebb valók, az al- és főtisztek katonás időzőlése nem szokás, nem divat; a ki teszi is, siphájá megbízozentésével fejezi ki.

Az utcán sűrűn jörökelők szibáját mind- egyre a dobok pergése, a trombiták harsogása nyomja el. Este a Saône szép partján sétálók számj beláthatlan, s a folytonos kardsörgéssel a járda nőinek ropogós szoknyája játszik duettet. Kilencez után elhal a zaj, csak néha csendül meg közel vagy távol egy szép olasz dal, vagy épen egy franco-tireur csapat ajkán riad fel:

„La victoire en chant nous ouvre la barriere, La liberte guide nos pas. Et du Nord au midi la trompette guerriere A sonné l'heure du combat!”

„Dalolva nyit nekünk kapu a diadal, A szabadság jár soraink előtt. És déltől északig a harci kúr ríval: Hogy a harc óraja utott!”

Ugron Gábor.

Angol gyermeknevelés.

A ki fürdőben vagy más helyen angol gyermekeket látott, bizonyosan feltűnt annak piros pozá- gas arca, csattanó egészsége. Csaknem szabály- val állíthatni fel, hogy kiüsmerszenek más nemzetbeli gyermekek közül. Csaldóid azonban, a ki azt hiszi, hogy ez nemzeti előny, vagy az éghajlat s egyéb okok következménye. — A gyermekneveléstől van az.

Természetesen tehetősebb családokból beszélünk, mert a szegény gyermeke mindenütt szegé- nyek, kivált Angliában, hol az áldott munka gyak- ran átkos munkává válik az alsóbb osztályoknál.

Gyermekezőának (Nursery) mindig tágas, világos szobát választanak, melyet könnyű szel- lőztetni. Gondosan helyezik el az ágyakat, s a padlót vastag szőnyegekkel terítik be; hogy a gyermek, ha elcsúszik, ne üsse meg nagyon magát. El kell férni a kényelmes fürdőnek, s mégis elég térnek kell maradni a mozgathatásra. Az ablakon és a kandalló előtt vasrostély van.

A gyermekekkel együtt lakik a száraz dajka. Pesztrát ott nem igen ismernek, mert nem bízzák a gyermeket tapasztalatlan serdülő leányokra, mint nálunk, hanem oly értelmes felnőtt nőkre, kiknek ügyességéről és jó erkölcséről meg vannak győ- ződve.

A dajka bizonyos tiszteletet élvez a cselédség, sőt a szülők részéről is, kik az ő megkérdése nélkül a gyerkekre vonatkozólag semmit sem tesznek. Sok esetben az ő szava dönt. Sőt bizonyos tekintetben állása kedvezőbb, mint a nevelőé, ki- nek kezébe idővel gyámoltjai kerülnek. E kedvező állás maga erős ösztön arra, hogy feladatának megfelelői igyekezék. Gyakran az anya oda adja férjhez menő leányának egykori dajkáját, s ez nem utolsó érték a hozományban.

A dajka főügyelmét a bőrpolásra fordítja. Születésétől kezdve fürösztik, mosák, dörzsölik a gyermeket, úgy hogy mikor nagy korában magára hagyatott, már akkor nélkülözhetlen az rá néve. Minduntalan változtatják az ágy és ruhaneműt. A ruhának nem szabad szorítani; kerülik a kőte- lékeket, melyek helyett inkább gombot és kapesot használnak; nyakban és karban kényelmet keres- nek, a harisnyát térdlen felül kötik meg.

A mint a gyermek cseperedik, nagy gondot fordít a dajka járására, beszédére, hajára, fogaira, mely utóbbiak közül irgalom nélkül feláldozzák azokat, a melyek a többi növést vagy szépségét akadályozzák. Gondja van a lábbelire is, melynek a lábhoz illeni kell, de szorítani nem szabad. Asz- talnál jól kiszámítják az ülés arányát, s a lábcsa- kát nem engedik lógatni, hanem alkalmas polcra helyezik. Igyekeznek, hogy a gyermek testek- felüdjék hanyatt a földön, s ez által sok tak- ferdeségnek veszik előzet.

A gyermeket annyiszor szabad levegőre vi- zszik, hányzor csak lehet, s ott szabadon ugrál- tatják s futkoroztatják. Étet, lefekvés és felkelés ideje szigorú rendszerben megy. Eledelek tápláló, édességet nem igen kapnak, hanem annak helyét a gyümölcs pótolja. Nagyon kerülük az izgató éte- leket s italokat.

Mindezeket nem győzzük eléggé ajánlani a tehetősb magyar szülőknek. — De két megjegy- zést teszünk hozzá. Egyik az, hogy azért ne hoz- zassanak ám gyermekek mellé angol dajkákat,

hanem keresnek itthon, munkálkodnak jó magyar dajkák kiképzésén, addig pedig meglevő hiányon segítenek saját felügyeletük által. — Másik az, hogy bárholon van a dajkát, s bármily jót kapjanak, egészen rá és a bábákra, mert jó lehet a szabály, jó lehet a gyakorlat, de legjobb az anya szeme.

Poroszok beszállásolása francia helységeken.

A jelen háború krónikájához nem a legjelenteklenebb kontingens képezte a hadisarcok kivételét és a requisíciók.

Horn Edé, ki családja meglátogatására Párisba utazott s onnan e napokban tért vissza Pestre, szomorú képét adja a poroszok által meglátogatott helységekre. Isten látogatása lenne, ha nem lenne az ördögöké.

Utjából átveszük a következő értesítést: „Legkellemetlenebb, ha utközben valami kis állomáson meg kell szállni. Lehetetlenség éjjeli tanácsra szert tenni, mert a helység fele el van pusztulva, másik fele meg túl tömve katonasággal, lovakkal, stb. Horn és utitársa egy vasuti kocsit béreltek ki éjjeli szállásul, ott sem maradhattak sokáig, mert a porosz tiszték innen is kiszorították. Végre is egy könyörületes kérés adott neki éjjeli szállást egy rossz szék alakjában.“

Ilyen az élet, vagy inkább a halál képe arra felé.

Egy német hirlaptudósító, kitől jelen képünk is ered, a következőkben értesíti meg Horn fentebbi leírását:

Az orgénesi ütközet után egy kis lovascsapattal zabbeszerzés végett Villeneuve St.-Jean faluba mentünk. Minden ház, minden szék, minden fedett hely, de még az utcák is hemzsegték a katonaságtól. Poroszok voltak itt, még pedig vértsek, tüzekek és fekete huszárok, s mivel tovább nem halhattunk, nekünk is itt kellett maradnunk. A lovakat az utcán hagytuk. Mi azt hittük, hogy a magunk számára talán csak találunk valahol egy fedett helyet. De le kellett mondanunk e reményünkről, midőn egy házba betérve, azt láttuk, hogy annak lakszobái tele vannak katonákkal és — lovakkal. Lovak a lakszobákban! Vége volt minden kilátásunknak, hogy valahol még száraz helyet lelhesünk, mely éji nyugalomra nyújtana fátart tagyainknak. Sétával töltöttük el az egész éjt, hóban, szélben, térdig érő sárban s irigyletűk azoknak a lovaknak a sorsát, melyek ott rágták az abrakot a meleg szobában.

Ilyen a polgárok sorsa, mikor az uniformisnak áll a világ.

Egyveleg.

*(Az új francia kormány tagjai.) Jules Favre, Picard, Leflo és Jules Simon, kik eddig is miniszterek voltak, ismertebbek, hogy sem róluk is szükséges volna letrajzi adatokat idéznünk. Dufaure, az új igazságügyminiszter sem új ember. 72 éves ősz. A 30-as és 40-es években játszott szerepe ismerté tette nevét, hanem legutóbb visszavonulva élve, neve nem igen keringet. Jogi tanulmányainak befejezése után Bordeauxban ügyvéd volt. 1834-ben a kamrába választottván, 1836-tól fogva 39-ig az államtanács tagja, aztán pedig Lajos Fülöp minisztere volt, miért is sokan ma napig orleanistának tartják. De ez téves nézet. 1848-ban a legerélyesebb ellenzéki volt s 1848-ban az Orleans-család színterében mellett szavazott. A köztársaságot mint belügyminiszter szorgalmazta s az államesítő után visszavonultságából csak a törvényhozó-testületbe történt választások alkalmával lépett ki; ellenzéki jelölt volt s a december-politika legelsőszámba ellene. 1863-ban lett az akadémiák tagja, s általában véve mérsékelt republikánusnak mondható. — Lambrecht, kereskedelmi miniszter 1819-ben született s eleinte mérnök volt; 1863-ban a kormány

nagy öröklődése dacára is követte választatott, s mint ilyen az ellenzék leghebbebb tagjai közé tartozott, noha némelyek legitímisták érzelmeiket tulajdonították neki. — Pothuan tengerészeti miniszter előlete ismeretlen. Páris védelmezésében egy hadosztály fölött parancsol, s ezért Páris megválasztotta képviselőjének.

*(Gambetta származása.) Mig egy sváb lap, híhetőség ügyetlen tréfából, Gambetta elődjét sváboknak hirdeti, addig az intragnai község-tanács érvelése szerint a híres államférfiu a Tessin kantontól származik. A nevezett város község-tanácsa ugyanis midőn közelébb a Párisban tartózkodó intragnai polgárok névsorát az államtanácsnak benyújtotta, arra használta föl ez alkalmat, hogy Gambettát odavaló származásának nyilvánítsa. Az illető irat e tárgyra vonatkozó helye így szól: „Minden tradicionális adat és logikai következtetés arra mutat, hogy a híres államférfiu: Gambetta Leon, ama hasonnevű családok egyikéből származik, melyek Intragnában a beneszülött családok közé tartoznak. A Gambetták, mint olajkereskedők, a múlt század folytán Intragnából Genuába költöztek, hol Gambetta Leon, a híres államférfiu is született.“

*(Egy nagy művész a háborúról.) Kaulbachot, a híres német festőt közelébb egy hirlaptudósító látogatta meg, s köztük a jelenlegi francia-porosz háborúról folyt a társalgás. A hirlaptudósító említé, hogy a német nemzeti dióséget, a germanizmus győzelmét a romanizmus fölött

Porosz lovak és lovasok francia házbán.

Kaulbach volna hivatva megörökíteni. A nagy művész, bár örült a győzelemnek, megilletődve szolt Páris sorsáról, s azt Jeruzsálem pusztulásához hasonlította. „Mi ugyan — szolt, — nem lánczolatok az ellenség vezéreket diadalszeke-reinkhez; de hány francia hadvezér nem tudta elviselni hazájának gyalázatát, s az öngyilkosságban keresett menekést a fogság ellen. És nem találkozik-e hasonlat a zsidó vezérek ama sötét alakjai közt, kik a végkimerültségű prédikáltak, izgattak a háború mellett, s ama vakmerő férfiak közt, kiknek Franciaország közromlásában helyén maradt eszük, szívük, kik merészelték megkülönbözni nemcsak tulhatalmas seregünkkel, hanem a forradalom, az éhség és kétségbeesés még fenyegetőbb hatalmaival is. Ez a komoly Jules Favre, kit a gond és bánat szeretet hazájáért idők előtt aggá sorvasztott, kinek eleve az utolsó hat hónapban egyetlen óriási munka, egyetlen óriási gond volt; ez az ősz Thiers, ki egész Európában hazájáért segélyt és könyörületet koldul, nem bírják-e teljes rokonszenűnkét? És végre ez a Gambetta; bár szilárd bolondnak, őrlütnök, ki hazáját tönkre teszi; midégy, ő nagy ember, s leginkább emlékeztet a zsidók ama vezéreire, kik inkább temetkeztek Jeruzsálem romjai alá, semmint az ellenségnek megadják magukat.“ A levelező e szavakra azt jegyzé meg, hogy a művész bizonyosan francziapárti. „Az nem vagyok!“ — felelt Kaulbach mosolyogva. — „Erzelmeim oly tiszta németek, mint bárkié, s kö-

szönöm istenemnek, hogy e nagy időket megérem! De szemet hunyjak-e azért az ellenség nagysága előtt? nem tiszteljük-e önmagunkat és sikerünket, midőn ellenségünk nagyságát elismerjük? És végre nem vagyunk-e mindnyájan emberek, kiket fájdalommal tölt el egy nagy kulturépő bukása, melynek szellemi javainak többszörének, mint a mennyit most bevallani akarunk?“ — (F.L.)

*(Egy turkó temetése Németországban.) — Landshutban pár nap előtt egy, a hadi fogságban meghalt turkót temettek el. A gyászmenetet egy landwehr-csapat nyitotta meg. A koporsó mellett két turkó lépdelt, kik arabsul énekelték. A koporsót szintén turkók vitték — fekete arzu arabok. A koporsó-vívésben mások váltották fel egymást, így akarván teljesíteni a szeretet végső szolgálatát. A sírhoz érve, a sirt megfűstölték, azután a koporsót imák közt lebocsátották. Egy turkó leguggolt, kezét homlokára, szájára és mellére szorította, s azután a sirt fölött kiterjeszté. A sirt környező turkók mindegyike egy marok földet vett föl, s imázva a koporsóra vetették, aztán a sirt kezeikkel betemetették, míg kis hant emelkedett. A fejfára a felirás mellé aranyozott fülhódat tűztek. Midőn a temetésnek vége lett egy turkó a sirta ült és imádkozott. A landwehr-csapat megadta az afrikai harezoknak az utolsó tiszteleti sorlovést. A tábori pap mint tanu jelen volt. Több bajor és sok francia tisztan kívül nagyszámu néptömeg jelent meg az egyszerű, de megható temetésen.

*(Intés a könyvtárnokoknak.) — Könyvtárnokaink — írja az „Arch. Ért.“ — pótolhatatlanul károsítják műtörténetünket, midőn a régi könyvek bekötötése alkalmával a százados táblákat elhanyagják, károsítják bibliographiánkat, midőn bennintek a belső táblákon létező érdekes jegyzéktől megfosztanak. Izzésten, alig egy-két évig tartó kötettségi soha sem pótolja a rondán kinéző, de történelmi kincsnek tekinthető régi kötetet. Van még itt-ott egy-egy könyv, melyről bizonyon állítjuk, hogy nálunk kötetített, ezt erekleve gyanút kellenc-örizni, mert többnyire művészies külseje a mainál jobb és állandóbb izlésről tanuskodik. És ha már szétmálló kodexeket újra kell bekötötni, tart-suk meg legalább a régi kötetést is műtörténeti alapul. A nürnbergi german muzeum nem rég egy kézirat-kötést közölt a XV-dik századból. Előlapján sz. Agostont püspöki diszben látjuk, hátlapján anjya S. Monica vi (due) áll, bajában olvasót tartván. A tábla sima vonalossal díszel, s

képek apró szobrocskákkal körülvevők, mi által alakjaik a háttérnél szépen kiemelkednek. Lesznek ilyenek nálunk is a zárdák, püspökségek és plebániák könyvtáraiban. Állítsuk ezeket össze, mint cimelionokat, az utókor gondoskodásukat hálával veendi.

*(A „Gaulois“ Thiersről így ír.) Thiers mindenekelőtt diplomata; az egyetlen, ki mérközhetik Bismarck-kal. Mindenekelőtt történész: az egyetlen, ki helyesen ítélte meg Német- és Franciaország nemzetközi érdekeit. Mindenekelőtt próféta, mert Párisat megerősítette már ez előtt 30 évvel. Mindenekelőtt francia polgár, mert kis-isebe mult, hogy a keleti kérdés föllevenítésével meg nem mentett bennünket. Megválasztása né-pünk józan eszének fényes bizonyítéka. Annnyira szereti hazáját, hogy mindent elfogad, még a köz-társaságot is.

*(A térképek haszna a háborúban.) Egy bajor tiszt írja: A mi találású bizosságunkat illeti, ez gyakorlott tüzérségünkön kívül a térképek használatának tulajdonítható. Hogy többsöt ne hozunk fel, csupán a két bajor hadtest 100,000 darab térképpel bír, melyeket vagy a háború kezdetén vitt magával, vagy utána küldtek. Azon-kívül különös esetekben, ha csatát várhatni, sat. a főparancsnokságok mindig küldenek a legre-szletesebb és pontosabb térképeket az illető csapat-osztályokhoz.

Melléklet a Vasárnapi Újság 9-ik számához 1871. febr. 26.

T Á R H Á Z.

Irodalom és művészet.

— (Molnár Aladár) „Tanügyi Tanulmányai“, melyeket Svájcban és Bajorországban a népis-kolai tanügyi és különösen a tanítóképezdek körül szerzett, egy terjedelmes kötetben megjelentek, a vallás és közoktatási miniszter megbízásából. Molnár Aladár könyve alaposan ismerteti az említett két országban, a mieinkhez képest oly nagyon előre haladt tanügyi viszonyait s a kép, melyet részletes vizsgálatai és mindent megfigyelő ész-lelései után előtűnt feltár, egy követendő példány alakját ölti fel, melyet magunk elbőre tüzünk s utána teljes örönnel törekednünk kell. Ohajtjuk, olvassák minél többen e színty érdekes mint tanuságos előterjesztést s költsön érdeket az mi-nél szélesebb körben a benne tárgyalt ügy s annak egyes kérdései és összes tartalma iránt. — A nagy negyedrétben 268 lapra terjedő mű (melynek fordítási jogát a szerző fenntartotta) a lehető legolcsóbb, mert ára csak 1 ft. 50 kr-ra van szabva. Ohajtjuk, hogy e körülmény segítse el-terjedését.

*(Szerényi Endre) ily című füzetet bocsátott közre: „Neveljük a népet! vagyis Népe-nevelésügyi értekezések.“ Értéke kevés; ára? nincs rá írva.

*(A „Nők Lapja“-ból) már a 4-ik szám jelent meg, érdekes tartalommal. Mutatványul mai számunkba átvesszük egy kis cikkét („Az angol gyermeknevelésről“), a mely a lap ajánlá-tára szolgál.

*(Köcsi Károly) tanár előfizetést hirdet „Községi Faiskola“ című, községek, néptanítók, gazdák számára írt gyümölcsészeti munkára, melyet egy terlap s 58, a szöveg közé nyomott szép fametszvény fog kiegészíteni. Tartalma gazdag lesz és érdekes. 14—15 nyomott ivre fog terjedni s legfeljebb f. év májusában megjelenik. Az elő-fizetési ár 1 ft; az előfizetés „Köcsi Károly tanár-nak Kolozsvárra“ küldendő ápril 20-ig; a bolti ár tetemesen nagyobb lesz. A gyűjtők 10 példány után kapnak egyet. E szakértő által írt művet ajánljuk mindazoknak, kik gyümölcstermeléssel foglalkoznak, gyümölcsösöket akarnak alapítani; egysekre egy mint községekre hasznos könyv lesz az.

*(Eim irók) most sokat foglalkoznak iro-dalmunkkal. Blomstedt-től közlebb egy terjedel-mes finn munka jelent meg, mely a „Halotti Be-széd“ fölött hosszabb értekezést tartalmaz. Egy regényesarnok-féle vállalat pedig Jókai több no-vellájának közlését kezdte meg.

*(„Die deutsche Wacht an der Donau“) ez a czime egy Pozsonyban, valami dr. Julius Lang szerkesztése mellett megjelenő lapnak, melynek célja a német kultúra zászlóját lobogtatni kelet felé. Egy-egy száma öt és fél árksut nyom s olyan versekkel van tele, hogy ugyan gyomor legyen, a melyik életveszély nélkül beveszi. A versek a mostani háború főbb eredményeiről szólnak, né-met császári koronázásra hymuszok és dithyram-bok, Páris eleste ódában, harez dalok, a „Wacht am Rhein“ mintájára, a „Wacht an der Donau“ stb. Az újság igaz németsege jeléül vörös-fehérfekete szegélylyel jelenik meg.

*(Új zeneművek.) Rózsavölgyi és társánál következő új zongoradarabok jelentek meg: „Szo-bolosi népdarabok“ zongorára Sárközy Ferencz-től. (Ára 60 kr.) Ismert, általában kedvelt dallamok, könnyű s inkább valami német zongoramester, mint magyar zenész művére emlékeztető át-írásban. Ugyanezt mondhatjuk Sárközynek egy másik zongora-átíratáról: a „Jogászkortársar-dás“-ról (ára 60. kr.), mely „kedvelt dalok“, „bácskai fi“ is előfordul. — „A 100-dik nota“ Németh János-tól (ára 60 kr.), mely „kedvelt dal-lamokat“ ígér frisekkel együtt s a többek közt az előbbinél nem jobb, de nem is rosszabb átí-rásban, „bácskai fi“-t; valamint „A Bertha-csárdás“ Windt Mórtól (ára 60 kr.), az előbbieknél egy cseppel sincsenek jobban hangszerelve, van bennök ugyan új is, de ebben nem sok köszönet. Az embernek sokszor csak a zár-acordok rythmusáról jut eszébe, hogy e darabok tulajdonképp magyar zené akarná-k lenni. — „Szeruss Bruder.“ Schnellpolka Csillag M.-től (ára 50 kr.) schnell, is, polka is, de egyéb semmi. A czimlapon ékeskedő német stude-neket pedig itt nálunk nem nagyon fogják ismerni.

— Ezzel valamivel csinosabb s több művészi becsesél is bír: „Bombardirt.“ Polka-Française Klepsch K.-tól. B. I. Smark urnak ajánlva (50 kr.). Mig a Bamberg-czred ismert s kedvelt karim-stere J. N. Králnak két műve: „Schneeflocken Polka“ (gyors) ára 50 kr. és „Herzensklänge Polka-Mazur“ (ára 50 kr.), az elmúlt farsangi idény legkedveltebb s legnépszerűbb táncdarabjai közé tartoznak, s nem-csak a bálók látogatóinál képek kedves reminiszcenciákat felkeltőnek, hanem valóban ánnáló becs-esel is bírnak, s első hallásra kellemesen lepik meg a hallgatót. Az átírat zongorára könnyű, de híven visszaadja a zenekari hangszerelés sajátosságait; a kiállítás, kivált az utóbbinál, igen izletes. — Strobl H.-tól, az Allemand-czred ügyes karmeretétől, ki zenekarával ez idén a redouti bálókban működött, s korrek és tánczra kitűnően alkalmas játéka miatt tűnt ki, két új tánczdarab: „Correspondanz-Karte.“ Polka-Mazur (Ára 50 kr.) s „Cis és Trans.“ Polka-Française (ára 50 kr.) jelent meg. Mindkettő csinos és láb alá való. Szerzőjük s előbb emlit-tett kollegája érdemök, hogy a pesti bálókban a Straussok monopoliumát megtörték s tánczpiaczu-nkat részben honi termékekkel látták el. — „Les oiseaux dans les forêts.“ Weidt Henrik-től (ára 70 kr.) Ma-zurka alakban csinos salon darab, könnyű s hatásos modorban, hűségesen osztván az e fajta zeneművek minden előnyeit s hiányait. — A czimkép magya-rázat a czimhez s a tartalomhoz, mely utóbbinak erre meglehetősszüksége is van.

Táborszky és Parschnál két új zenemű jelent meg s küldetett be hozzánk: „Erdő, erdő, sűrű erdő“ csárdás, zongorára Tisza Aladártól (ára 60 kr.). A dallam elég ismert és szép, az átírás lehető gyenge, de annál könnyebb — s ez egyetlen érdeme. — Czimlapiján csinos kép: sűrű erdő, csergedező patak, ábrázoló leányka. „Respublika csárdás“ zongorára Tisza Aladártól (ára 80 kr.), az előbbiétől jó irányban üt le; ugy dallam, mint különösen hangszerelés tekintetében izlésre s tehetséges zeneszerzőnk műveinél általában nem mindig tapasztalhat gondos átdolgozást mutat. A kiállítás egyszerű (sötétveres republikánus színű czimlap-pal), de csinos. Szerző Aldor I. barátjának ajánlta.

Közintézetek, egyletek. *(Magyar tud. akadémiá.) A nyelv- és szé-pírdományi osztály hetfői gyűlésén először Budenz tartott fölölvást: „A magyar l és s denominatív ige-képzőkről.“ Utána Szilády Áron értekezett a „Defterekről.“ A defterek török adó-könyvek, melyek török-perzsa nyelven vezettek; helyne-vek kutatásánál nagy segédkezet nyújtanak, sőt még a városok utcáira is kiterjeszkednek. A def-terek tanuskodnak arról is, hogy a fejadó alól a szegények nem csekély számu volt fölmentve, nemkülönben az is, ki az adót-kivetőknek jó barátja volt. Az adó-nemek közt találhatni a fohagyyma-, menyekző-, bor-, nyáj-, evező-, máza, rév-adót stb. Értékező megjegyzi, hogy a tárgy történeti oldaláról más alkalommal fog értekezni.

*(Az akadémia elnöki helye,) mely Eötvös halálával megüresedett, a „P. N.“ szerint a leg-közelebbi nagy gyűlések alkalmával fog betöltetni. Arról van szó, hogy első elnöknek Lónyay Meny-hért, eddigi alnöknek, másodelnöknek pedig Cseng-ery Antal választatnék meg.

Egyház és iskola. *(A sátoralja-újhegyi nőegylet) adakozásokat gyűjt egy Kassán alapított leány-növelde-re s kisdévodára; az alapítóké 75,000 fra van szá-mítva, miből eddigéig 45,000 ft. van már egyűtt. *(Hagyományozás.) Néh. Szalay Antal egy Miskolcz városában felállítandó iskola javára végrendeletileg 5000 ftot hagyományozott oly módon, hogy míg egy ily iskola felállítatik, a fennbói tökésszeg kamatai évenként a tőkéhez oszaltassanak.

*(Kecskeméten) a hosszabb idő óta eltűnt H. esperes helyébe e hó 16-án Bogyó Pál nagy-kátai plébánost választották meg.

Ipar, gazdaság, kereskedés. *(Második pesti dohány-kiállítás.) A földmi-velési miniszterium újlag dohánykiállítást ren-dez Pesten a köztelken f. év ápr. 2—4-ikén. Ez

alkalommal 1870. évi termelés díjazására nevezte-sen ki fog adni: a nagy termelők számára 5 arany, 10 ezüst és 20 bronz érem, a kis termelők számára pedig 5 jutalom 50 ftal, 10 jutalom 25 ftal, 20 jutalom 10 ftal. — A kiállításon részt vehetnek, kik Magyarország területén a pénzügyi törvények értelmében a kincstár vagy a külke-reskedés számára termesztenek.

*(Erdélyi pénz-cze-egylet) van alakulóban Kolozsvárott. Az egylet célja az, hogy Erdélyben s a visszakapcsolt részekben a borászati s szőlő-szeti érdekeket emelje s erdélyi borokkal keres-kedjék. Az egylet 200 ftos részvények alapján alakul, melyekből az aláíráskor 10% fizetendő, s megalakultnak tekintni magát, míhlyt szá-zezer ft. részvény aláíratott. Az aláírás nyitva áll márcz. 1-jéig s Kolozsvárott Taufer Ferencz-nél, a kisegítő pénztár-igazgatójánál eszközözendő. — Sajátosság, hogy ennek a „pénz-cze-egyletnek“ az el-nököt egy hívják, hogy Bornemissa János.

*(Pesti külvárosi takarékpénztár) jó lábon állanak. A ferencz- és józsefvárosiak első évi nyeresége 19,237 ft., s így nemcsak jó osztalékot adhatott, hanem jótékony czérra is kiosztott 266 ft. 83 krt. A terézvárosiak pedig 12,639 ft. 99 kr. tiszta jövedelme lett, s jótékony czérra 632 ftot adott, 505 ftot pedig egy, a Terézvárosban építendő diszkúra tett félre.

Mi újság?

*(A vizáradás eselére) Pesten nagymérvű előintézkedéseket tettek; 240 csónak és 30 tutaj áll készen. Különben egy látszik, nem lesz szükség rájuk; a jég nagyon olvad, mozog, s eddig legalább kártétel nélkül takarodik el.

*(A pesti hazai első takarékpénztár) a ma-gyarországi vízkárosultak javára 1000 ftot becsát-tott a belügyminiszter rendelkezés alá.

*(Párisba) immár lepecsételt közönséges és ajánlott levelek is szállítatnak postán, az azelőtt megállapított díjak mellett.

*(A fegyverszűnetel) Versaillesben vasárnap febr. 26. éjfélig ismét meghosszabbították; s azt hiszik, addig a béke is meg lesz kötve.

*(Ugron Gábor) fiatal hazánkfia, ki ől mai számunkban egy francziarországi levelet közölnek, a francia keleti (vogesi) hadserege, hadnagy ranggal vétéget föl. Chalon sur Saonban, a vogesi sereg 4. dandárjában van alkalmazva.

— (Benedek Aladár) „Hulló levelek“ című legközelebb megjelenendő költemény-füzére az előfizetési határidőt márczus 10-ig meghosszabbít-totta. A színezett, jelképes borítéku könyv elő-fizetési ára füve 1 ft., aranykötésben 2 ft. Ez alkalommal Benedek A. előbb megjelent három költemény-gyűjteményét kedvezményáron 1—1 ftjával lehet megrendelni; összesen 3 ft., a „Hulló levelek“-kel együtt 4 ft. — Az előfizetési pénzek „Benedek Aladárnak Pesten“ czimzöndék. Meg-rendelések utánéttel is elfogadhatnak.

*(Öngyilkosság.) Beck Jakab nevű budai polgár hazulról távozza nyomtalanul eltűnt. Két nap múlva megtalálták holtestét a Svábhegyen. Pisztolyyal vetett véget életének s egy hátraha-gyott levélben tudatta, hogy családi viszály vitte e lépésre.

*(Öngyilkosság a francziák iránti rokonszen-vől.) Temesvárott febr. 14-én reggel Murányi Já-nos és Straba Ignác fodrászsegédek pisztolyöl-véssel véget vetettek életüknek. A szerkesztőnek egy hátrahagyott, s a „N. T. Ztg.“ szerkesztőjé-hez czimzett levélben öngyilkosságuk egyetlen okául azt említek, hogy január 5-én egymásnak szavukat adták, miszerint ha a francia nemzet e háboruban legyőzötnék, ők is kötelezik magukat életüknek löpor és golyóval véget vetni. E szavak-kal „Éljen Franciaország!“ e tettet szomorú kö-vetkezetességgel végre is hajtották.

*(Nem jó a kötéllal játszani.) Egerszegen négy kis fiu zsványosdít játszott, s elfogott zsvá-ny-pajtásukat egy fölkészített, hogy a kötéllu-rokoltó megfuldult.

*(Sok vad.) Gr. Széchenyi Béla czenki ura-dalmában a közelebbi vadászatok alkalmával 1464-nél több vadat ejtettek el, melyek közt három kó-scság is volt.

*(Bécsi lapok) a következő táviratot közlik Prágából: „Taxis Radolf hercegenek utolsó,

A nehézkór gyógyítható!

Utastvány, a nehézkór (epileptikai görcsöket) egy nem gyógyszeres általános — egészségi szerrel a legrovidebb idő alatt gyökeresen meggyógyítani. Kiadta Quante Ferenc Antal, gyártó-lajdonos, több rendjelek s érdemérmek stb. tulajdonosa Warendorfban Westfáliában; e fűzetke a szerencsés gyógyításokat illetleg számtalan, részben hivatalosan megállapított s megerősített bizonyítványokat s köszönőiratokat tartalmaz a világ mind az öt részéből. E fűzetke a kiadó által közvetlen bérmentes megrendelésre, ingyért s szinte bérmentve küldetik meg.

1008 (2-4)

Legolesőbb új napilap,
e czim alatt:

PESTI UJSÁG.

Szerkeszti

SZINI KÁROLY.

Megjelenik márczius első vasárnapjától kezdve, hétfőt kivéve **mindennap.** Előfizetheti 5 krajczáros posta-utalvány mellett — egész évre 8 ft., félre 4 ft., negyedre 2 ft., egy óra 70 kr-ával — a „Pesti Ujság” kiadó-hivatalában: **Rombach-utca 1-ső szám Pesten.** Gyűjtőknek 5 előfizető után 1 **tiszteletpénz** jár.

1013 (1-2)

ÁRJEGYZÉK!!!

Türsch F.-tól

Pesten, váci-utca a nagy Kristóf mellett.

Az árak készpénz fizetés vagy utánvétel mellett értendők.

Női-vászonneműk rumburgi vagy hollandi vászonzól.

Nappali-ingek, darabja: 4, 5, 6, 8 — 14 forintig.
Magas éjjeli ingek, darabja: 5,50, 7, 9, 12 — 18 forintig.
Nyári éjjeli ingek, „ 6, 7, 9 — 12 forintig.
Vánkoshéjak „ 2,75, 3,75, 5, 6 — 10 forintig.
Paplanpedők „ 5, 7, 9, 12 — 16 forintig.
Alsópedők varrás nélkül — 3/4 széles, 3/4 róf hosszú, — darabja 4, 5, 25, 6 ft.
Hálókötők hollandi vászonzól 1, 1,50, 2, 3, 4 forint.
Reczezőkötők szallaggal díszítve 1, 1,75, 2 forint 50 kr.
Lábravalók hollandi vászonzól 2,75, 3,75, 4,75, 5 forint 75 kr.
Lábravalók perkalból vagy schirtingból 2,25, 3, 3,75, 4 forint 75 kr.
barchentból 3, 3,75, 4 forint 50 kr.
Éjjeli köntösök (Corset) perkalból vagy schirtingból 2,25, 3, 4, 6 — 10 forintig.
Éjjeli köntösök barchentból vagy piqueból 3,20, 4, 5, 7 — 10 fig.
Fésülő-köpenyek perkalból 2,50, 3,75, 5, 7, 10, 15 — 20 forintig.
Alsószoknyák 4,50, 6, 7, 9, 12, 15 — 20 forintig.
„ barchentból vagy piqueból 4,25, 5, 40, 6 forint.
Fésülő köpenyekel vagy paletot-val 18, 24, 30 forint.
Reggeli öltözékek, perkal- vagy mollból 25, 30, 40, 50, 60 forint.
Kemény szoknyák, fodorral vagy anélkül 7, 8, 75, 10 forint.
Piperok. (Tüllitett) kendők rojtjal, piqueból 3,25, 4,50, 5 ft. 75 kr.
Nyári pique-takarók 7, 9, 12 forint.
Valódi irlandi vászon zsebkendők, tucatzja 5,30, 6,50, 8, 12, 15 forint.
„ nehéz batizt „ 5,30, 6,50, 8, 12, 18 „
„ könnyű „ 15, 20, 30, 36, 42 „
Szegett batizt zsebkendők, tucatzja 18, 24, 30, 36, 42 forintig.
Himzett „ darabja 2,50, 3,75, 5, 7, 10 „
Szines nyomott „ 1,30, 2, 2 forint 50 kr.
Pamut harisnya, tucatzja 4,75, 5,75, 7, 10, 15 forint és fejjebb.
Fil d'Ecosse harisnya, tucatzja 12, 15, 18, 24, 30 forint és fejjebb.
Selyem harisnya párja 4,75, 6, 8 forint.
Áttört Fil d'Ecosse harisnya, párja 1,50, 2, 3 forint 75 kr.
Koczkás kemény-szoknyaszövet, 3/4 széles, rőfe 62, 68, 75 kr.
Több ezer róf himz-ft jaconet-szel és betét rőfe 15, 20, 30, 75 krig, vá-
szonzól 30, 40, 50, 60, 80 krig.
Legújabb chemisettek, ujjak, főkötők, csipkék, betétek, medaillonok stb.
jutányos árakon. 905 (3-8)

Figyelmeztetés!

Több évek óta, a köhögés, rekedtség s beszédközbeni szájkiszáradás ellen a legjobbnak bebizonyult szer az **arábiai gummy-czukorral.**

Az ebből készített gummy-czukorkák kaphatók:

**Győrött,
Kindermann Jánosnál.**

1015 (1-6)

Heckenast Gusztávnál Pesten megjelent és minden könyvtárnál és könyvtőlénél kapható:

OLAJÁG.

**Elmélkedések,
fohások és imák.**

Holgycs számará

olvasó- és imakönyvül

irta

TOMPA MIHÁLY.

Második kiadás.

Zsebkiadás. (358 lap) füzve 1 ft. 40 kr.
Vászonba kötve aranyvágással 2 » 50 »
Francia bőrbbe kötve káposccsal 4 » — »

Pest, márczius 5-én 1871.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokat illetleg: Egy négyezer hasábrtott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többeszeri ígatásnál csak 7 krajczárba számítandók. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bessen: Oppelk Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haassenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Belyeg-díj, külön minden ígatás után 30 krajczár.

Szlávy József.

Véletlen okozta-e vagy a körülmények sajátos összetalálkozása, hogy Szlávy József arcképét, sem a parlamenti életben föltünése, sem a miniszteri székre emelkedése alkalmával nem közöltük, sőt az, tudunkkal legalább, maig is sehol sem jelent meg? — eldönteni sem tudók, keresni is meddő dolog volna. Kétségbe vonhatlan az, hogy földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterünk, akár parlamenti, akár kormányzati tehetségét tekintjük: legelső kapacitásaink közt foglal helyet. Szélt bármilyen oka az eddigi mulasztásnak, örömmel ragadjuk meg az első alkalmat, hogy azt helyre hozzuk.

Szlávy József Győrött született, 1818. márczius havában. Családja Bihar megyéből származott ugyan, de atyja a cs. kir. hadseregben őrnagy levén, mint katonatisztek rendszeren, vándor életet élt s többnyire távol volt szülői hajlékától. A jelenlegi miniszter gyermek- és serdülő korának nagyrésztét, atyja vándorlásaiiban osztozva, ennek oldala mellett az olasz tartományokban töltötte. Mint katona-fiu, a bécsi Theresianumba került nevelésbe; de a katonai pálya helyett mégis a polgárit választotta s jelesen a bányászatra bírván hajlammal, onnan a selmeczi bányász-akadémia ment, hol kitűnően végezte az egész tanfolyamot.

Első államszolgálatára Oraviczán, a bányatorvénységnek volt, s e hely, hova sorsa később egy válságosabb korszakban ismét visszavezérelé, még fontosabb szerepet is játszott életében, mint azt, hogy itt kezdő hivatali pályáját. Innen csakhamar Bécsbe rendeltetett az akkori cs. kir. udvari kamarához; de már 1846-ban ismét hazájába jöhetett, Budára a m. kir. kamarához nevezetvén ki fogalmazónak. A következő évben már titkárnak léptették elő. Ritka értelmesség ép oly nagy munkaképességgel egyesült benne. Az 1847-é diki

utolsó pozsonyi országgyűlés ideje alatt Pozsonyban működött, s midőn az első független felelős magyar miniszterium megalakult, ő is a magyar állam szolgálatában találta magát. 1848. második felében, az akkori pénzügyminiszter Kossuth által Oraviczára küldetett s az ottani bányagazgatóság ügyeinek vezérletével bízott meg. Ott volt egész december végeig, midőn a császáriak a bánságot elfoglalván, onnan a magyar kormány közeget kiszorították. Szlávy sem maradhatván, a kormány akkori székh-

Oraviczára küldötte vissza, ezuttal már mint kormánybiztos, mely minőségben ott működött egészen a forradalom végeig.

Bekövetkezett a világi katasztrófa; de a felbomlásban levő magyar kormánytól Oraviczára semmi rendelet, még csak tudósítás sem jött. A bekövetkezett gyász fordulatot csak egyes menekvők hozták hírül, kik Törökország felé vették útjokat. Megszűnővén létezni a magyar kormány, nem volt értelme többé a magyar kormánybiztosnak sem; s a haza szívébe az ut minden felől el levén zárva, Szlávy is a török földre menekülőkhöz akart csatlakozni. Összehívta tehát a bányász-tiszteket, hogy tőlük bucsut vegyen s kormánybiztos hivatala megszüntetést nyilvánítsa előttök, reájok bizza a bányász-ügyeket s a kincstár érdekeit megővését. A bányász népe azonban, mely hozzá rendkívül ragaszkodott, megrémülve távozási szándékán, s a tisztviselők és a munkások egyaránt ohajtva körülben maradását, küldöttség által kérték fel, hogy maradjon velök s ne hagyja el nyomorúságukban. E nemes érzelem nyilvánítása, melyben nem csekély része volt a hazafiságnak, az ország szélén, egy idegen elem közt s oly szomorú kilátású jövővel szemben, — annyira meghatóta Szlávyt, hogy lemondott menekülési szándékáról s a kéréseknek engedve ott maradt; kijelentette azonban, hogy mint kormánybiztos, kormány nem levén, tovább nem működhetik, hanem mint a bányász-nép önválasztotta főnöke marad meg állásán.

Igy történt, hogy a világi fegyverletétel után még két hétig lobogott a magyar zászló az oraviczai hivatalos épületeken; és így Szlávy volt (Komáromon kívül) a legutolsó magyar kormánybiztos. Alárendeltjeinek személyéhez való ragaszkodása azonban szabadságába került. Elmulasztván a menekülést, csakhamar el-

SZLÁVY JÓZSEF.

ft. 1.75 szép chiffon
INGEK.
ft. 1.60 szines ingek.
" 2 — vászon ingek.
" 1.50 gatyák.
" 1.40 női sima chiffon ingek.
" 2. — női chiffon-ingek himzett csikk.
" 2.50 női vászon ingek himz. csikkal.
" 1.40 háló ujjasok.
" 2.20 fésülő köpenyek.
" 1.25 női lábravalók.
" 3. — fehér disz szoknyák.
60 kr. chiffon nyilt ingek.
Gyermek fehérneműk a legnagyobb választékban
Takátsi A. a „völégényhez.”
ideiglenesen uri-utca a párisi-utca sarkán, majostól kishíd-utca a „vastuskóhoz”
czimzett házban. 1014 (1-3)

1000 frt fogadásul!
hogy az egész birodalomban és sok más országban seuki sincs, ki miként
Brauswetter Janos
chronometer- és műóras **SZEGEDEN** szőlővárosában
12 éven át külföldön és a **Franzia Svájc** legjobb órágyárjaiban az óraművészet minden titkait magárá tette, a hozzávaló gépeket beszerzte, és azután Münchenben az elméleti és gyakorlati vizsgálatot addig meg senki által meg nem közelített eredménnyel letelelt volna; ki továbbá tisztele 22 évi fonállása óta annyi órát, és mindezeket, ujjakat úgy mint javításokat, saját találmányú gépek és eszközök segítségével, 40 évi tapasztalás alapján, saját vezetése alatt oly jó állapotba helyezte, és személyesen a zseborákat, függő vagy fekvő, egy-szóval minden helyzetben és rúzkódásokban oly arányosan és pontosan szabalyozva adta volna át a t. cz. közönségnek, mint azt ő tette, és jövőben is tenni fogja. 986 (5-12)
Azonfölül tölem minden óra vedője egy 10 évi, és minden javítás megrendelője 5 évi írásbeli jótállásról szóló iratot kap, használati utalással együtt.
Hogy a mondottak folytán óráim minden tekintetben a legjelesebbek, legpontosabbak és legjutányosabbak, az magától értetik.
Igen gyakran ismétlődött utánrendelések és dicséretlevelek es. k. katonai és polgári egyenektől, valamint óráskótlól, még fővárosokból is, bizonyítványok, bizonyítékok töménytelen száma, mik a mondottak igazságát megerősítik, nálam megtekinthetők. Segédük nagy száma, kik nálam dolgoztak és tanultak, ezt szintén bizonyíthatják.
Arany- és ezüst órák, lánczok, a m. kir. ellenőri hivatal által megvizsgáltatvák, és minden nemben dús és legdiszesebb választékban kaphatók.
Férfi órák.
Ezüst henger-óra 4 rubinnal . . . 10-12
ugrólappal . . . 12-13
„ arany szegélyvel, . . .
„ ugrólappal . . . 13-14
„ 8 rubinnal . . . 15-17
„ dupla tokkal . . . 15-17
„ kristályüveggel . . . 15-17
horgony-óra 15 rubinnal . . . 16, 18-20
horgony-óra dupla tokkal . . . 18, 20-24
„ angol horgony-óra kristály-üveggel . . . 19, 20-24
„ ugyanaz dupla tokkal . . . 23-28
„ tőrői horgony-óra dupla tokkal 22-28
„ valódi horgony remontoir fel-
„ nél felhuzható . . . 28-30
„ ugyanaz kristály-üveggel . . . 30-35
„ ugyanaz dupla tokkal . . . 35-40
„ horgony-óra 3. sz. 15 rubinnal 36, 38, 46-60
horgony-óra dupla tokkal 55, 58, 60, 65, 70-100
horgony-óra kristály-üveggel . . . 44-70
„ ugyanaz dupla tokkal . . . 65-100
„ valódi horgony remontoir . . . 65-100
„ ugyanaz dupla tokkal . . . 100-200
Ezüst óralánczok 3-8 fig, hosszuk 6-15 fig, 3-mas számú aranylánczok rövid 18-70 fig, hosszú 35-100 fig. Minden áru gyűrűk és egyéb ékszerük, úgy talmi-
arany, bronz- és acél-lánczok is. Tárgyak, melyek nem tetszenének, kicserélhetnek.
Órák, arany s ezüst a legmagas árú cserébe elfogadtatnak. Vidéki megren-
delések a pénzüsség előleges beküldése vagy utánvétel mellett pontosan teljesíttetnek.

Dicséretesen ismert szépitőviz,
ugyanevezett:
HERCZEGNŐ-VIZ,
Bennard Ágosttól Párisban,
mely a bőrnek ifjas frissességét visszaadja, s az arcz-
színt a legkésőbb korig, fehéren, nyulékonyan, tisztán s lágyan fontartja, az arczot, nyakat, kezét s a kart minden bőrtisztálanságtól, u. m. szepől, máj-folt, napégetés, sárga-foltok, pörnsenek, orr-vör-heny, sómor, hóporsenes, égetés s arczredőkötöl megóvja. Minthogy a herczegnő-viz semmiféle tisztálanságot a bőrön nem szenved, s így annak tulajdonságaiért vezesség nyújtható, bátran ajánlhatatik a szépnem számára. 1003 (2-4)
1 öveges ára 84 krajczár.
A függvényeken levő bélyeg a víz valódiságát biztosítja.
Főraktár Magyarországra nézve
LUEFF M.
a „Minervához”
Pesten, váci-utca 21-ik szám alatt.
Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1871 (egyetem-utca 4-dik szám alatt).